

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

Consell Superior
d' AVALUACIÓ
del Sistema Educatiu

Relació de competències bàsiques

Barcelona, desembre de 2003

Índex	Pàgina
El concepte de competències bàsiques.....	3
Les competències bàsiques a Europa.....	3
Les competències bàsiques a Catalunya.....	4
Metodologia per a la identificació i gradació de competències.....	5
Àmbit lingüístic.....	7
Àmbit matemàtic.....	16
Àmbit tecnicocientífic.....	25
Àmbit social.....	31
Àmbit laboral.....	40
Àmbit de les TIC.....	47
Àmbit de l'educació artística.....	54
Àmbit de l'educació física.....	59
Referències bibliogràfiques.....	63

El concepte de competències bàsiques

S'entén per competència la capacitat de posar en pràctica de forma integrada, en contextos i situacions diferents, els coneixements, les habilitats i les actituds personals adquirides. El concepte de competència inclou tant els sabers (coneixements teòrics) com les habilitats (coneixements pràctics o aplicatius) i les actituds (compromisos personals), i va més enllà del *saber* i del *saber fer o aplicar* perquè inclou també el *saber ser o estar*.

Les competències bàsiques tenen les característiques següents:

- Promouen el **desenvolupament de capacitats**: darrere del concepte de competència hi ha una teoria psicopedagògica que posa l'èmfasi en el desenvolupament de capacitats més que en l'assimilació de continguts, encara que aquests sempre són presents a l'hora de materialitzar els aprenentatges.
- Tenen en compte el **caràcter aplicatiu dels aprenentatges**: vincular les competències amb les capacitats suposa destacar el caràcter aplicatiu dels aprenentatges, ja que s'entén que una persona "competent" és aquella capaç de resoldre els problemes propis del seu àmbit d'actuació.
- Es fonamenten en el seu **caràcter dinàmic**: les competències es desenvolupen de manera progressiva i poden ser adquirides en situacions i institucions formatives de diferent tipus.
- Es fonamenten en el seu **caràcter interdisciplinari o transversal**: les competències integren aprenentatges procedents de diverses disciplines acadèmiques.
- Són un punt de trobada entre la **qualitat** i l'**equitat**: sota la denominació de "competències bàsiques" o "competències clau" (*key competencies*, *compétences clés*, etc.) s'aplega tot un moviment de preocupació per garantir una educació que doni resposta a les necessitats reals de l'època en què vivim (qualitat), mentre que es pretén que siguin assolides per tot l'alumnat perquè puguin servir així de base comuna de tots els ciutadans i ciutadanes (equitat).

Les competències bàsiques a Europa

Des del 1995, any en què la Comissió Europea va tractar per primera vegada de les competències bàsiques o clau en el seu *Llibre blanc sobre l'educació i la formació*, l'assoliment d'aquestes competències ha estat un tema de debat de la política educativa europea. Les competències figuraven en l'agenda del Consell Europeu de Lisboa de l'any 2000 i del d'Estocolm de l'any 2001, després del qual la Comissió Europea va constituir un grup d'experts designats pels estats membres amb la finalitat de concretar quines havien de ser aquestes competències bàsiques. A hores d'ara i amb un grau de materialització divers, les competències bàsiques o clau formen part de la política educativa de molts estats o regions europees, com Anglaterra, el País de Gal·les, Escòcia, la comunitat francesa de Valònia-Brussel·les,

Catalunya, Portugal, Alemanya, Luxemburg, Àustria, Irlanda del Nord i les comunitats alemanya i flamenca de Bèlgica.

Nascut en el context del món laboral, on es va generalitzar en els anys 1970-80 i passant després per la formació professional, el concepte de competència s'ha anat obrint camí arreu i s'està expandint al conjunt del sistema educatiu. Parlem de competències bàsiques o clau quan fem referència a allò que cal esperar d'una escolaritat obligatòria, i definim com a competències professionals les que serveixen per determinar quines han de ser les fites que han de guiar la formació de les titulacions tècniques i universitàries.

Per això no és gens estrany que organismes internacionals com l'OCDE tingui un projecte d'identificació de competències -el programa DeSeCo- (OCDE 2002), ni que la mateixa OCDE apliqui a l'avaluació de sistemes educatius, com el conegut Estudi PISA (PISA 2000), el criteri que s'avaluen competències i no continguts curriculars, encara que en aquest cas les competències avaluades no tenen la consideració de bàsiques. És obvi que les noves titulacions universitàries que es pretén que siguin reconegudes en tota la Unió Europea s'hauran de fonamentar en les competències professionals corresponents.

Les competències bàsiques a Catalunya

A Catalunya, la preocupació per la determinació de les competències bàsiques va motivar que el Departament d'Ensenyament promogués el 1997 la realització d'una recerca per identificar-les en col·laboració amb la FREREF (Fondation des Régions Européennes pour la Recherche en Éducation et en Formation), duta a terme pel Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu i dirigida per Jaume Sarramona. Aquesta recerca, en la qual participaren també els territoris de Balears i les Canàries, va concloure amb la identificació de les competències bàsiques en quatre àmbits del currículum, el lingüístic, el matemàtic, el tecnocientífic i el social, i un àmbit nou, el laboral, la inclusió del qual es justificà per la necessitat de recollir un conjunt de competències de caràcter transversal, algunes de les quals tenen com a objectiu la preparació per a una incorporació immediata al món laboral. El resultat d'aquesta recerca es va publicar l'any 2000 amb el títol d'*Identificació de les competències en l'ensenyament obligatori*.

L'any 2000, una vegada acomplert el calendari d'aplicació de la reforma educativa (LOGSE), el Departament d'Ensenyament posà en marxa la Conferència Nacional d'Educació 2000-2002, amb la voluntat de fer un diagnòstic exhaustiu del nostre sistema educatiu i de concretar propostes de millora. La CNE, coordinada des del Consell Superior d'Avaluació, s'organitzà en set seccions que van treballar els aspectes considerats més rellevants de l'educació, un dels quals era el de les competències bàsiques. La secció "Competències bàsiques" de la CNE, coordinada per Joana Noguera, professora de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, i formada pels professors Josep M. Asensio, Rafael Bisquerra, M. Àngels Riera, Victòria Riera i Enric Valls, va establir la gradació entre primària i secundària de les competències bàsiques identificades en els cinc àmbits de l'estudi del 2000 i va suggerir pautes generals per a la seva avaluació, material que es publicà en el volum

Conferència Nacional d'Educació 2000-2002. Debat sobre el sistema educatiu català. Conclusions i propostes (Consell Superior d'Avaluació 2002).

El pas següent fou identificar les competències bàsiques en aquells àmbits en què encara no s'havia fet: tecnologies de la informació i comunicació (TIC), ensenyaments artístics i educació física. A començaments de l'any 2002, el Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu inicià l'estudi d'identificació de les competències bàsiques en TIC, coordinat pel professor de la Universitat Autònoma de Barcelona Pere Marquès (*Estudi. Competències bàsiques en les tecnologies de la informació i la comunicació*: <http://www.gencat.net/ense/csda/tic.ht>), en el qual han participat set comunitats autònomes (Astúries, Castella-La Manxa, Balears, Canàries, Múrcia, País Basc i València; Aragó i La Rioja van intervenir en les fases inicials del treball). L'estudi ha establert també la gradació de competències entre primària i secundària.

L'últim trimestre del 2002 es comencen també els estudis corresponents als àmbits d'ensenyaments artístics i educació física, coordinats respectivament per Sebastià Bardolet, director de l'Escola de Música de Vic i professor de la Universitat de Vic, i Maria Antònia Cardona, professora de la UAB. Aquests estudis, que han comptat amb la col·laboració de les comunitats de Múrcia i Balears, han conclòs la fase d'identificació de les competències bàsiques respectives.

Metodologia per a la identificació i gradació de competències

Tots els estudis empresos des de Catalunya han seguit les pautes marcades en el primer de tots. S'han combinat diversos mètodes i tècniques d'investigació, tant qualitius com quantitius.

En una primera fase, els equips de treball de cada un dels àmbits han elaborat una proposta d'identificació de competències bàsiques a partir del currículum respectiu. Després s'han realitzat entrevistes a experts dels diferents nivells educatius (primari, secundari, universitari, professional) i a d'altres professionals de l'educació (Inspecció, serveis de suport i assessorament, organismes i institucions etc.), s'han consultat els equips docents de diferents centres col·laboradors distribuïts arreu del territori i s'han constituït grups de discussió formats per persones procedents d'àmbits diferents. Tothom ha aportat la seva opinió a la proposta d'identificació inicial, que s'ha vist així modificada i enriquida.

Fruit de l'aplicació d'aquesta metodologia de discussió, de concertació i de negociació, s'ha arribat a una proposta consensuada d'identificació de les competències bàsiques en cada un dels vuit àmbits, amb la qual s'ha conclòs la primera fase del treball.

La segona fase, fonamentada en la tècnica quantitativa, ha consistit en una àmplia consulta social efectuada a través d'un qüestionari valoratiu, pensat per demanar a una àmplia mostra de persones procedents dels diferents sectors de la comunitat educativa la seva opinió sobre la importància de les competències seleccionades en cada àmbit. La mostra consultada ha inclòs professionals de

l'educació (docents de tots els nivells educatius, inspectors i inspectores d'educació, personal de departaments d'orientació, etc.), alumnat (de 4t d'ESO, de batxillerat, FP i Programes de Garantia Social), pares i mares d'alumnes i altres professionals (sindicats, administració local, associacions d'oci, ONG, empresaris i experts en selecció de personal, etc.).

Una vegada identificades les competències bàsiques en cada un dels àmbits (amb l'excepció dels ensenyaments artístics i de l'educació física, que es troben encara en procés de realització), s'ha procedit a establir la gradació de les competències entre primària i secundària, gradació que ha estat validada també amb la consulta a especialistes que van intervenir en alguna de les dues fases anteriors.

Àmbit lingüístic

En el cas de l'àmbit lingüístic, les competències bàsiques assenyalades es refereixen a les capacitats o possibilitats d'actuar que es consideren més necessàries de dominar per poder comunicar-se satisfactòriament en un món com l'actual. La proposta parteix, doncs, de la consideració de les competències de l'àmbit lingüístic com a guanys essencials per comunicar-se i relacionar-se de manera eficaç i activa amb els altres i per inserir-se satisfactòriament en la societat, un enfocament del significat de les competències de l'àmbit lingüístic que es considera preferible a d'altres.

S'han assenyalat tres dimensions generals de les competències de l'àmbit lingüístic que, per altra banda, coincideixen, pràcticament, amb blocs de continguts que es proposen en els currículums escolars:

- **Parlar i escoltar**, és a dir, ser competent en l'expressió i comprensió de missatges orals que s'intercanvien en situacions comunicatives diverses.
- **Llegir**, és a dir, ser competent en comprendre i fer ús de textos diferents amb intencions comunicatives també diferents.
- **Escriure**, és a dir, ser competent en compondre diferents tipus de text i documents amb intencions comunicatives diverses.

En destacar-se el vessant més pragmàtic i d'ús de la llengua per a cada dimensió de l'àmbit, es proposa un enfocament molt més centrat en les funcions i les habilitats comunicatives que es requereixen en la conversa, la producció i intercanvi de missatges orals i escrits, la participació, l'interès i actitud per comunicar-se, etc., sense que això hagi de suposar necessàriament oblidar altres competències relacionades amb aspectes més formals de la llengua.

És una proposta, en resum, que posa en primer pla les competències per elaborar i intercanviar textos orals i escrits diferenciats, adequats a situacions comunicatives específiques, que responguin a intencions diverses, i que siguin, a més, formalment correctes.

Per a cada una de les concrecions d'allò que significa mostrar-se competent en l'àmbit lingüístic, s'assenyalen alguna o algunes realitzacions que indicarien la possessió per part de l'alumnat de la competència a la qual es fa referència, en finalitzar l'etapa de primària o de secundària. A l'hora d'establir-les s'han tingut en compte diversos criteris de seqüenciació dels aprenentatges, amb els quals es concreta d'alguna manera el principi general d'anar avançant des del més general i senzill al particular i més complex.

LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES DE L'ÀMBIT LINGÜÍSTIC

Dimensió: PARLAR I ESCOLTAR

1	Expressar i comprendre hàbilment les idees, els sentiments i les necessitats.
2	Ajustar la parla a les característiques de la situació comunicativa.
3	Emprar formes de discurs diverses en la comunicació.
4	Implicar-se activament en la conversa i adoptar una actitud dialogant.
5	Aprendre a parlar diferents llengües i a valorar-ne l'ús i l'aprenentatge.

Dimensió: LLEGIR

6	Posar en pràctica les destreses necessàries per a una correcta lectura expressiva.
7	Posar en pràctica les destreses necessàries per a la comprensió del que es llegeix.
8	Llegir textos de tipologia diversa.
9	Implicar-se activament en la lectura.

Dimensió: ESCRIURE

10	Posar en pràctica les destreses necessàries per escriure les paraules correctament.
11	Posar en pràctica les destreses necessàries per compondre un text ben escrit.
12	Escriure textos de tipologia diversa.
13	Implicar-se activament en l'escriptura.

DIMENSÍO: PARLAR I ESCOLTAR		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVALUACIÓ
COMPETÈNCIA 1: Expressar i comprendre hàbilment les idees, els sentiments i les necessitats		
<p>1.1. Comunicar a una altra persona de la manera més clara i educada possible una necessitat, un desig, un sentiment, una preferència, una demanda d'ajuda, un oferiment...</p> <p>1.2. Formular i respondre preguntes cara a cara de manera precisa en els àmbit quotidians de l'expressió oral (diàleg, conversa...).</p> <p>1.3. Saludar, acomiadar-se, presentar-se, excusar-se, adreçar-se a algú, demanar permís... amb fórmules i tractament adequats.</p> <p>1.4. Aportar informació al més ordenadament possible sobre esdeveniments, experiències i punts de vista.</p> <p>1.5. Usar estratègies diverses per intentar comprendre el que els altres diuen (atendre senyals rellevants com ara al to de veu, l'entonació, les pauses..., aturar-se davant les incomprendions, fer les preguntes que calgui, treure conclusions i anar verificant el que es va entenent...).</p>	<p>1.6. Tenir clar l'objectiu que es vol assolir quan s'expressa un sentiment, un desig, una necessitat..., quan s'aporta o es demana una informació, quan s'exposa un coneixement.</p> <p>1.7. Expressar les opinions personals i els dubtes de manera respectuosa quan es parla en públic, davant de persones més grans, en una entrevista, un debat, una assemblea, en una reunió...</p> <p>1.8. Extreure la informació essencial d'un discurs, podent-la objectivar en forma d'apunts, records, comentari...</p>	<ul style="list-style-type: none"> • La presentació de dibuixos, fotografies, cartells, propagandes, etc. amb la intenció que l'alumne/a, individualment o en grup reduït, descriu, narra, expliqui, raoni i justifiqui, valori... a propòsit de la informació que aquests materials ofereixen. • La presentació pública per part de l'alumnat d'alguna producció elaborada personalment o en grup per ser retransmesa per algun mitjà audiovisual (un anunci radiofònic, un noticiari televisiu, un document propagandístic...). • Els debats en grup entorn d'algun tema molt conegut, o d'algun altre de més desconegut, en què els alumnes assumeixin papers o rols diferenciats (animador, sintetitzador, moderador, participant...).
COMPETÈNCIA 2: Ajustar la parla a les característiques de la situació comunicativa		
<p>2.1. Acompanyar l'expressió oral amb altres elements comunicatius no verbals, com la gesticulació, la mirada, la postura, el ritme, la intensitat de la veu, l'entonació...</p> <p>2.2. Mirar de parlar amb una pronunciació correcta, amb un to respectuós, amb el vocabulari adient i amb un registre adequat en situacions formals i informals.</p> <p>2.3. Atendre les reaccions de la persona amb la qual es parla (gestos, mirada, seguiment del tema, atenció que es presta...) per saber quan s'ha de començar a parlar, quan s'ha de callar, com s'ha de parlar...</p> <p>2.4. Mostrar interès per expressar les idees en públic de forma coherent, lligant-les les unes amb les altres, evitant massa repeticions, no essent contradictori, usant connectors adequats...</p>	<p>2.5. Comprendre, emprar i valorar els recursos lingüístics d'ús més habitual entre els parlants: les comparacions, la polisèmia, la derivació i composició, els refranys i frases fetes, les expressions amb sentit figurat...</p> <p>2.6. Fer servir intencionalment i controlar els elements no verbals que acompanyen l'expressió oral (la gesticulació, la mirada, la postura, la distància, el ritme, la intensitat de la veu, l'entonació, les vocalitzacions...).</p> <p>2.7. Ser clars i concisos en els missatges que ho demanen (una conversa amb molta gent, per telèfon, a través d'intercomunicadors...).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • L'exposició en veu alta d'una argumentació, d'una opinió personal, dels coneixements que es tenen entorn d'algun tema puntual, com a resposta a preguntes concretes, o a qüestions més generals del tipus: Què en saps de...? Què en penses de...? Què vols fer amb...? Quin valor dones a...? Quin consell donaries en aquest cas...? • La recreació de situacions de la vida quotidiana on els alumnes representen els papers dels protagonistes que l'han viscut (una situació viscuda a l'aula, al carrer, coneguda a través dels mitjans de comunicació...).

	<p>2.8. Atendre a les reaccions de les persones amb les quals es conversa i altres característiques de la situació (lloc, temps, nombre de persones, normes que cal respectar...), per saber quan i com iniciar, mantenir o acabar la conversa, què està bé de dir i què no, quan convé canviar de tema, per seleccionar la intervenció més adequada, les pauses...</p> <p>2.9. Conèixer i usar procediments diversos (lèxics, gramaticals, retòrics...) que assegurin la coherència, la cohesió i l'adequació en la parla.</p>	
COMPETÈNCIA 3: Emprar formes de discurs diverses en la comunicació		
<p>3.1. Descriure i definir les característiques bàsiques d'objectes, situacions, temes concrets...</p> <p>3.2. Narrar o explicar de manera coherent i ordenada esdeveniments de la vida quotidiana.</p> <p>3.3. Expressar les opinions, els desigs, les necessitats personals... amb arguments i convenciment.</p> <p>3.4. Exposar els coneixements apresos de forma adequada al context en què són sol·licitats (d'acord amb un guió, espontàniament, davant dels companys, del mestre/a...).</p> <p>3.5. Adonar-se de les possibilitats lúdiques i expressives del llenguatge en poemes, cançons, jocs de paraules, contes, publicitat, altres creacions literàries.</p>	<p>3.6. Informar sobre un tema determinat, havent tingut cura prèviament dels components lingüístics i estructurals de l'exposició.</p> <p>3.7. Manifestar opinions personals de manera argumentada sobre temes dels quals es tingui informació, en situacions de discussió, de debat, de conversa pluridireccional.</p> <p>3.8. Posar interès per fer-se escoltar i per ser entès quan s'exposen necessitats, desigs, sentiments, preferències, demandes, dubtes i els coneixements adquirits.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • El diàleg a propòsit de situacions que s'han viscut anteriorment i que ara són descrites, interpretades, analitzades, valorades.

COMPETÈNCIA 4: Implicar-se activament en la conversa i tenir una actitud dialogant		
<p>4.1. Adonar-se de la importància que té el fet d'escoltar bé els altres: per saber coses que poden interessar, per entendre bé el que diuen i volen els amics, familiars, mestres, adults..., per evitar malentesos.</p> <p>4.2. Dialogar amb els altres fent servir estratègies que assegurin la comunicació: mantenir l'atenció, respectar el torn de paraula, aportar preguntes i respostes, demanar aclariments si cal, intentar inferir el que volen dir.</p> <p>4.3. Reconèixer la utilitat de diverses tècniques (visuals, plàstiques, iconogràfiques, telemàtiques, audiovisuals, corporals...), amb vista a millorar la capacitat d'expressar-se i fer-se entendre.</p>	<p>4.4. Mostrar interès per evitar vulgarismes, expressions incorrectes, barbarismes, imprecisions lèxiques..., sobretot en les situacions comunicatives més formals.</p> <p>4.5. Posar en pràctica el diàleg com a eina de comunicació, per conèixer-se mútuament, per planificar actuacions, per resoldre conflictes...: mostrar prou atenció; aportar informació; voler entendre els punts de vista, els sentiments i emocions, les intencions dels altres; ser flexible en les maneres de presentar les idees; saber mantenir la conversa i imatge positiva de la persona amb la qual es parla; controlar la impulsivitat, tolerar possibles frustracions...</p> <p>4.6. Mostrar interès per assegurar més coherència i cohesió en l'expressió de les idees o per autocorregir-se.</p> <p>4.7. Ser conscient de la importància dels components formals, estructurals i normatius de la llengua oral: fonològics, morfosintàctics, semàntics.</p> <p>4.8. Valorar les variants dialectals com a expressió de la riquesa de la llengua.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • La simulació de situacions que es proposen en les quals participen personatges en conflicte, amb parers contraris, amb expectatives diferenciades..., on l'alumne/a fingiria la defensa del contrari del que pensa, o hauria d'identificar-se clarament amb la manera de ser d'algun personatge d'aquesta situació. • La invenció col·lectiva de respostes davant de situacions o esdeveniments poc coneguts, imaginats, poc previsibles (Ens trobem un dia d'aquí a vint anys ... Anem de viatge molt lluny...).
COMPETÈNCIA 5: Aprendre a parlar diferents llengües i a valorar-ne l'ús i l'aprenentatge		
<p>5.1. Respectar la manera d'expressar-se de les persones que parlen altres llengües que no són les habituals en l'entorn.</p> <p>5.2. Comprendre i emprar el català i el castellà com a llengües més habituals.</p>	<p>5.3. Conèixer altres llengües a més de les habituals.</p> <p>5.4. Aplicar els coneixements de la pròpia llengua i de la resta de llengües conegudes per comprendre'n altres de la mateixa família lingüística, com, per exemple, les que pertanyen a la família de les llengües romàniques.</p> <p>5.5. Mostrar respecte i interès envers pràctiques lingüístiques i comunicatives d'altres cultures.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • La presentació de dibuixos, fotografies, etc. amb la intenció que l'alumne/a els descriu i valori a propòsit de la informació que aquests materials ofereixen. • La recreació de situacions de la vida quotidiana que remarquin la importància de la comunicació i el respecte envers les altres llengües.
DIMENSÍO: LLEGIR		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVALUACIÓ
COMPETÈNCIA 6: Posar en pràctica les destreses necessàries per a una correcta lectura expressiva		
<p>6.1. Procurar una adequada entonació, velocitat, pronunciació i ritme quan es llegeixen textos habituals en veu alta.</p> <p>6.2. Controlar el procés lector per assegurar una lectura més correcta del que diu el text (preparar-se, mantenir l'atenció, anar a una velocitat adequada, saber què fer davant paraules difícils...).</p>	<p>6.3. Llegir en públic textos diversos amb expressivitat, captant l'atenció, amb l'entonació, ritme i velocitat adients, controlant el procés de lectura.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fer la lectura en veu alta d'un text determinat i avaluar-ne determinats aspectes: velocitat, entonació, correcció, ritme, fonètica...).

COMPETÈNCIA 7: Posar en pràctica les destreses necessàries per a la comprensió del que es llegeix		
<p>7.1. Tenir clars uns objectius o intencions en llegir un text determinat (llibre de consulta, fullets de propaganda, rètols, diccionaris, còmics, llibres de la biblioteca...), per ajustar-hi la lectura.</p> <p>7.2. Fer servir les corresponents estratègies per buscar el tema i la idea principal de textos habituals, per fer-ne un resum general, per obtenir-ne una comprensió global.</p> <p>7.3. Treure profit de les imatges i d'altres indicis que acompanyen un text, o fer servir la imaginació quan en manquen, per assegurar-ne més la interpretació.</p> <p>7.4. Localitzar en textos de lectura habituals (un llibre de la biblioteca, el diccionari, mapes, anuncis, llibres de consulta...) informació suficient per respondre preguntes que es plantegen.</p> <p>7.5. Adonar-se de si s'està comprenent o no el que es llegeix.</p>	<p>7.6. Fer resums, síntesis, ampliacions, sobretot amb textos expositius i quan hi ha la intenció de fer aprenentatge a partir de la lectura.</p> <p>7.7. Localitzar en un text habitual (llibres de la biblioteca, textos escolars, diccionaris, enciclopèdies, revistes, anuncis, pàgines electròniques...) aquells paràgrafs o apartats que ofereixen la informació més interessant, la més completa o la més important per assolir l'objectiu, la necessària per fer una interpretació...</p> <p>7.8. Identificar l'estructura d'un text, les seves parts, fixant-se en els paràgrafs, com es connecten les idees, la seva seqüència...</p> <p>7.9. Identificar els senyals diversos (semàntics, lèxics, sintàctics, gràfics...) i treure'n profit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● A partir de la lectura d'un text determinat, seleccionar quina d'entre diverses respostes possibles és la que es recull en el text. ● Incorporar en un text les paraules o idees que manquen, identificar les que expressen falsedat, avançar el que s'hi dirà... a mesura que es va llegint. ● A partir de la lectura d'un text determinat, indicar quin quadre, quina representació, quin gràfic, quin títol... d'entre diversos possibles s'adiu més amb el conjunt del text o amb alguna part.
COMPETÈNCIA 8: Llegir textos de tipologia diversa		
<p>8.1. Reconèixer com a diferents els textos reals i els de ficció, els textos amb descripcions, narracions, exposicions, argumentacions, instruccions, els textos amb llistes..</p> <p>8.2. Reconèixer la utilitat en la vida quotidiana de textos funcionals de tipologia diversa (com ara diaris, cartes, llistes i fulls, diccionaris, informatius, anuncis, programes, manuals d'instruccions, guies o plànols, enciclopèdies...).</p> <p>8.3. Entendre el significat de símbols i icones bàsics de la vida quotidiana (marques, senyals viaris, símbols religiosos, icones informàtiques, llegendes de plànols i mapes ...).</p>	<p>8.4. Identificar les principals característiques estructurals i gramaticals dels diferents tipus de textos.</p> <p>8.5. Llegir textos literaris, valorant la creació literària i reconeixent-hi el gènere literari i els recursos lingüístics i estilístics més emprats.</p> <p>8.6. Interpretar altres tipus de textos que són habituals per a la vida quotidiana: formularis, gràfiques, llistes (de serveis, de preus...), instàncies, certificats, mapes, rebuts i factures, avisos...</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● A partir de la lectura d'un text determinat, elaborar-ne un resum, fer-ne alguna representació gràfica relacionada, completar un quadre o matriu amb dades extretes del text...
COMPETÈNCIA 9: Implicar-se activament en la lectura		

<p>9.1. Llegir textos amb la intenció de gaudir de la seva lectura o d'extreure'n informació concreta.</p> <p>9.2. Controlar el procés de lectura amb l'ajuda de guies o d'indicacions i usar recursos adients quan algú s'adona que hi ha dificultats en la comprensió (fixar-se bé en el context, rellegir, consultar diccionaris, contrastar-ho amb altres ...).</p>	<p>9.3. Llegir textos amb la intenció de gaudir de la lectura, d'extreure'n informacions concretes o més generals, d'informar-se d'esdeveniments, de millorar o ampliar els coneixements, el vocabulari habitual o el tècnic..., i comprovar-ne l'assoliment.</p> <p>9.4. Controlar i avaluar amb criteri el procés lector, utilitzant autònomament recursos adients quan hi ha dificultats de comprensió.</p> <p>9.5. Mostrar-se com a lector actiu, que presenta curiositat per llegir, que tria les lectures, que se n'aprofita i les valora, que llegeix sempre que pot...</p> <p>9.6. Valorar la importància de les biblioteques, de les hemeroteques, de la xarxa Internet i d'altres fonts, com a espais on es pot consultar i contrastar una gran quantitat d'informació.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A partir de la lectura d'un text determinat, elaboració d'un resum, realització d'alguna representació gràfica determinada, elaboració d'un mural, proposta de finals diferents de la història, etc.
DIMENSIÓ: ESCRIURE		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVALUACIÓ
COMPETÈNCIA 10: Posar en pràctica les destreses necessàries per escriure les paraules correctament		
<p>10.1. Aplicar espontàniament les normes ortogràfiques bàsiques a l'hora d'escriure.</p> <p>10.2. Controlar el procés d'escriure per assegurar millor la correcta escriptura de les paraules: mantenir l'atenció, dubtar davant l'ortografia de determinades paraules, saber què fer quan s'ha comès un error, consultar...</p> <p>10.3. Acostumar-se a consultar els diccionaris per confirmar el significat o l'ortografia de les paraules.</p>	<p>10.4. Ser conscient de la importància dels components formals i normatius de la llengua escrita (ortogràfics, morfosintàctics, semàntics) i controlar-ne l'aplicació.</p> <p>10.5. Acostumar-se a consultar fonts com els diccionaris generals, els ortogràfics, els de sinònims, gramàtiques, correctors dels processadors de textos, per confirmar el significat o l'ortografia de les paraules, els dubtes lèxics, els de morfologia i sintaxi.</p> <p>10.6. Presentar els escrits d'acord amb les convencions gràfiques habituals (format, tipus de lletra, senyals i indicis textuais...).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Compondre un text lliure sobre un determinat tema, a partir d'alguna raó que el faci necessari.
COMPETÈNCIA 11: Posar en pràctica les destreses necessàries per compondre un text ben escrit		

<p>11.1. Compondre textos d'ús pràctic per a situacions comunicatives precises (avisos, cartes, missatges personals, notícies, murals, treballs, monogràfics...), seleccionant allò més important que es vol comunicar.</p> <p>11.2. Conèixer i aplicar estratègies bàsiques de correcció i millora d'un text (rellegir el text, revisar-lo ortogràficament i gramaticalment, consultar informació i dubtes, evitar repeticions...).</p> <p>11.3. Pensar què és vol escriure i per què, abans de començar-ho a fer.</p>	<p>11.4. Ajustar l'escrit a les condicions i restriccions del moment en què s'escriu (els materials de suport, el format, la tipografia, el temps, els criteris d'avaluació, els instruments per escriure, els correctors de què es disposa...).</p> <p>11.5. Dotar els escrits més personals i els escolars (treballs, informes, monografies, comentaris...) d'un estil planer, respectant la gramàtica i les convencions estilístiques.</p> <p>11.6. Planificar i organitzar convenientment les idees i la seqüència d'idees del text que es vol escriure (tenint clar el més important que es vol dir, com dir-ho, si es pot dir d'una altra manera, si ho entendreà qui ho llegeixi ...).</p> <p>11.7. Revisar els primers escrits o esborranys de manera espontània, o bé d'acord amb guies o orientacions, abans de la presentació definitiva.</p> <p>11.8. Fer un bon ús dels signes de puntuació i d'altres formes lingüístiques que assegurin la cohesió dels textos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Ajustar-se a una guia, a orientacions concretes, que compleixin uns determinats requisits. ● Elaborar una versió definitiva d'un text a partir d'uns esborranys prèviament elaborats. ● Escriure al dictat.
<p>COMPETÈNCIA 12: Escriure textos de tipologia diversa</p>		
<p>12.1. Reconèixer situacions de la vida quotidiana per a les quals és més adequat escriure un tipus de text que un altre (per recordar informació, per objectivar la realitat, per comunicar-se amb altres...).</p> <p>12.2. Dotar els textos narratius, descriptius i expositius de les seves principals característiques gramaticals i estructurals.</p>	<p>12.3. Utilitzar espontàniament l'escriptura per respondre a situacions comunicatives diverses de la vida quotidiana i d'aprenentatge (expressar opinions, sentiments, comunicar-se amb persones llunyanes, passar-se informacions, prendre notes, escriure per pensar i estructurar millor unes idees...).</p> <p>12.4. Formalitzar documents diversos (<i>currículum vitae</i>, instàncies, formularis, cartes, avisos, informes, enquestes, cartells, anuncis, llistes, missatges electrònics...), atenent a les seves característiques lingüístiques, de contingut i de format.</p> <p>12.5. Crear o reescriure textos a partir de produccions literàries de grans autors, per entendre les tècniques i els recursos que s'han emprat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Formar un únic paràgraf a partir de frases independents, seleccionant els nexes, els connectors, les concordances, els pronoms... ● Reescriure un text, introduint-hi millores (lèxiques, morfosintàctiques, estilístiques...).
<p>COMPETÈNCIA 13: Implicar-se activament en l'escriptura</p>		

<p>13.1. Donar valor a una presentació adient dels escrits personals (nets, ben distribuïts, intel·ligibles, respectant criteris acordats, havent-los revisat...).</p> <p>13.2. Controlar d'alguna manera el procés d'escriure i utilitzar recursos adients per millorar la composició (no anar de pressa, seguir pautes, consultar altres composicions, revisar, demanar ajuda...).</p> <p>13.3. Descobrir la importància d'altres formes d'expressió gràfica, a més de l'escrita, per expressar idees i sentiments, per comunicar-se més efectivament o d'altres maneres amb la gent (tècniques plàstiques, dibuixos, imatges, produccions audiovisuals, amb ordinador..).</p>	<p>13.4. Controlar i avaluar amb criteri el procés d'escriure i utilitzar autònomament recursos adients per enriquir la composició d'un text (consultar fonts, imitar models, consultar altres composicions, emprar eines dels processadors ...).</p> <p>13.5. Presentar comportaments d'escriptor actiu (el qui pren notes, planifica el seu treball, escriu per gust, busca lectors dels seus escrits, comparteix el procés d'escriure...).</p> <p>13.6. Fer servir altres formes d'expressió gràfica, a més de l'escrita, per expressar idees i sentiments, per comunicar-se més efectivament o d'altres maneres amb la gent (tècniques plàstiques, dibuixos, imatges i fotografies, produccions audiovisuals, amb ordinador...).</p>	<ul style="list-style-type: none">● Elaboració d'una versió definitiva d'un text ajustant-se a una guia, a orientacions concretes, que compleixi uns requisits determinats.● Compleció d'un text amb tècniques plàstiques, dibuixos, imatges, etc.● A partir d'una imatge (una pintura, una fotografia...), escriptura d'un text que expressi els sentiments que produeix la imatge en qüestió.
--	--	---

Àmbit matemàtic

Les propostes actuals de la matemàtica educativa, sense deixar de banda el caràcter formatiu de l'àrea (manera de desenvolupar capacitats, de relacionar, d'abstraure, de representar...) accentuen el seu caràcter instrumental. La matemàtica és el llenguatge de la ciència, però la seva capacitat per produir missatges de forma concisa i sense ambigüitats ha fet que el seu ús s'hagi estès a tots els àmbits de la societat.

Si la matemàtica és un llenguatge que descriu models del món natural, del món social, o models inventats per la ment humana, el procés de modelitzar aspectes de la realitat i descriure'ls mitjançant nombres, gràfiques, expressions algebraïques, relacions estadístiques, etc., hauria d'estar en l'experiència escolar de tots els ciutadans i ciutadanes, perquè després siguin capaços d'utilitzar comprensiblement aquestes eines.

La intenció de les competències presentades en aquest àmbit és que els estudiants es converteixin en persones matemàticament preparades, és a dir, capaces de fer un ús funcional dels coneixements i les destreses matemàtiques. Algunes de les capacitats que es destaquen són les que desenvolupen les capacitats per analitzar, raonar i comunicar idees de manera efectiva en diferents àrees del coneixement i situacions.

En aquest marc són objectius indefugibles: utilitzar comprensiblement els nombres i les operacions; analitzar situacions quantitatives quotidianes i veure els factors que hi influeixen; valorar críticament la informació que ens presenten els mitjans de comunicació en diferents formats (gràfics, taules, índexs...) i que afecta la nostra vida en societat; emprar amb seguretat i eficàcia tècniques de representació espacial que ens permetin fer valoracions i prendre decisions; i, en general, desenvolupar la capacitat d'enfrontar-se amb seguretat a situacions noves essent capaç d'utilitzar les eines i capacitats de què es disposa per adaptar-se i progressar. És així que s'han assenyalat cinc dimensions generals de les competències de l'àmbit matemàtic, que corresponen als blocs clàssics del currículum de matemàtiques:

- **Nombres i càlcul**
- **Resolució de problemes**
- **Mesura**
- **Geometria**
- **Tractament de la informació**
- **Atzar**

La proposta de gradació de les competències entre primària i secundària s'ha fet tenint present, sobretot, la maduresa de l'alumnat i el seu progrés en l'aprenentatge de l'àrea. De fet, el procés d'aprenentatge de les competències matemàtiques es va reprenent en diverses ocasions, amb graus de dificultat i

generalització cada vegada més elevats i amplis, per tal d'anar assimilant i consolidant de manera més ferma i funcional el seu domini.

LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES DE L'ÀMBIT MATEMÀTIC	
Dimensió: NOMBRES I CÀLCUL	
1	Usar i interpretar llenguatge matemàtic en la descripció de situacions properes i valorar críticament la informació obtinguda.
2	Aplicar les operacions aritmètiques per tractar aspectes quantitius de la realitat valorant la necessitat de resultats exactes o aproximats.
3	Decidir el mètode adequat de càlcul (mental, algorismes, mitjans tecnològics...) davant d'una situació donada i aplicar-lo de manera eficient.
4	Aplicar la proporcionalitat directa o inversa per tal de resoldre situacions properes que ho requereixin.
Dimensió: RESOLUCIO DE PROBLEMES	
5	Planificar i utilitzar estratègies per afrontar situacions problemàtiques mostrant seguretat i confiança en les capacitats pròpies.
6	Presentar d'una manera clara, ordenada i argumentada el procés seguit i les solucions obtingudes en resoldre un problema.
7	Resoldre problemes que impliquin càlculs percentuals, de l'IVA, del tipus d'interès... relacionats amb l'administració de rendes pròpies.
8	Integrar els coneixements matemàtics amb els d'altres matèries per comprendre i resoldre situacions.
Dimensió: MESURA	
9	Mesurar d'una manera directa les magnituds fonamentals, usant els aparells adequats i les unitats adients en cada situació.
10	Fer estimacions raonables de les magnituds més usuals i valorar críticament el resultat de les mesures realitzades.
11	Usar els mètodes elementals de càlcul de distàncies, perímetres, superfícies i volums en situacions que ho requereixin.
Dimensió: GEOMETRIA	
12	Emprar el coneixement de les formes i relacions geomètriques per descriure i resoldre situacions quotidianes que ho requereixen.
13	Utilitzar sistemes convencionals de representació espacial (maquetes, plànols, mapes...) per obtenir o comunicar informació relativa a l'espai físic.
Dimensió: TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ	
14	Interpretar i presentar informació a partir de l'ús de taules, gràfics i paràmetres estadístics i valorar la seva utilitat en la societat.
Dimensió: ATZAR	
15	Reconèixer situacions i fenòmens pròxims en què intervé la probabilitat i ser capaç de fer prediccions raonables.

DIMENSIÓ: NOMBRES I CÀLCUL		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVALUACIÓ
COMPETÈNCIA 1: Usar i Interpretar llenguatge matemàtic en la descripció de situacions properes i valorar críticament la informació obtinguda		
<p>1.1. Comprendre el sistema posicional de l'estructura en base 10 del nostre sistema de numeració. Ser capaç de llegir, escriure, representar, comparar i ordenar nombres naturals com també fraccionaris i decimals senzills.</p> <p>1.2. Interpretar alguns dels usos dels nombres naturals, fraccionaris o decimals en contextos propers.</p> <p>1.3. Conèixer la simbologia de les operacions i de les relacions numèriques: =, ≠, >, <, +, -, X, :, (), a/b, %</p>	<p>1.4. Comparar, ordenar i representar nombres enters i racionals.</p> <p>1.5. Interpretar i utilitzar informació expressada en nombres enters i racionals.</p> <p>1.6. Conèixer la simbologia de les operacions i escriptures convencionals de les relacions numèriques: [], aⁿ, √.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Donat un text al qual correspon informació numèrica diversa (hores, anys, mesures de longitud, mesures de pes, fraccions, costos, etc., però, sense els valors numèrics), complementació amb els nombres adequats i amb l'escriptura formal que correspongui. • Lectura de la informació d'una taula de doble entrada; per exemple, informació d'un horari de trens i deducció de l'hora a la qual s'ha d'agafar, a la qual arriba a destinació, si tots els trens tarden el mateix temps, etc. • Donada una notícia de premsa amb informació quantitativa de tant per cent, lectura en profunditat per captar si en l'expressió hi ha errors o no. Per exemple: "Els Estats han decidit dedicar un 0,7 % del seu PIB als països del Tercer Món. Vol dir això que es dedicaran al tercer món 7 de cada 100 _ del PIB? Justifica la teva resposta."
COMPETÈNCIA 2: Aplicar les operacions aritmètiques per tractar aspectes quantitius de la realitat valorant la necessitat de resultats exactes o aproximats		
<p>2.1. Conèixer els significats bàsics de la suma i de la resta.</p> <p>2.2. Conèixer el significat de la multiplicació com a suma de sumands repetits i com a operador multiplicatiu (triple...).</p> <p>2.3. Conèixer el significat de la divisió com a repartiment i com a agrupació (quantes vegades cap una cosa en un lloc).</p> <p>2.4. Saber aplicar en contextos familiars les operacions aritmètiques amb nombres decimals i naturals.</p>	<p>2.5. Conèixer els diferents usos de les operacions: suma, resta, multiplicació (producte cartesià, proporcionalitat...) i divisió (raó, fracció...).</p> <p>2.6. Saber aplicar les operacions aritmètiques amb nombres enters i decimals fins als mil·lèsims.</p> <p>2.7. Conèixer com els operadors (% , X, √, ...) estableixen relacions diferents entre els nombres.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Presentació d'una situació quotidiana de compra de béns per a la classe, per al barri o per a la ciutat, considerant diferents aspectes expressats en diversos apartats. L'alumne/a haurà de calcular el cost per cada noi/a o per cada família. • Elaboració d'un pressupost per pintar l'escola, buscant informació i valorant la necessitat de resultats exactes o aproximats. • Càlcul del cost de fabricació d'un producte (o de cultiu d'un producte agrícola) i valoració del possible preu de venda.

COMPETÈNCIA 3: Decidir el mètode adequat de càlcul (mental, algorismes, mitjans tecnològics...) davant d'una situació donada i aplicar-lo de manera eficient		
<p>3.1. Efectuar mentalment les operacions d'addició, substracció, multiplicació i divisió:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Amb nombres fins a dues xifres - Amb nombres significatius (10, 25, 500, 1.000) - Amb nombres de tres xifres de manera aproximada <p>3.2. Utilitzar estratègies per fer estimacions sobre els resultats de càlcul valorant si són raonables o no.</p> <p>3.3. Efectuar amb fluïdesa els algorismes de les operacions aritmètiques amb nombres usuals (fins a 4 xifres).</p> <p>3.4. Escollir quin és el mètode més convenient per fer un càlcul determinat: mentalment, algorismes, amb calculadora o amb ordinador.</p> <p>3.5. Usar amb facilitat la calculadora per fer càlculs llargs i comprovacions.</p>	<p>3.6. Efectuar mentalment les operacions d'addició, substracció, multiplicació i divisió:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Càlcul mental exacte o aproximat amb enters i decimals - Estimació de resultats de més d'una etapa de càlcul - Aproximació de fraccions senzilles i càlcul mental aproximat - Càlcul mental de percentatges <p>3.7. Decidir quin és el mètode més adequat per a la realització d'un determinat càlcul: mentalment, algorismes, amb calculadora o amb ordinador.</p> <p>3.8. Saber utilitzar correctament la calculadora, adquirint seguretat i confiança en el seu ús, i valorant críticament els resultats a què s'arriba.</p> <p>3.9. Aplicar algorismes de càlcul implementats en fulls de càlcul informatitzats per trobar els resultats d'expressions aritmètiques.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Observació de la tendència de l'alumne/a davant d'un càlcul, si fa una estimació del resultat i si valora de manera adequada quan és necessari un càlcul exacte o una aproximació. ● Comprovació de l'agilitat en retenir nombres i en fer càlculs mentals amb seguretat mitjançant proves específiques. ● Valoració de l'ús raonable de la calculadora en funció de la dificultat del càlcul.
COMPETÈNCIA 4: Aplicar la proporcionalitat directa o inversa per tal de resoldre situacions properes que ho requereixin		
<p>4.1. Descobrir la relació multiplicativa entre parells de valors corresponents a dues magnituds en situacions quotidianes (ex.: unitats de compra i el seu valor).</p> <p>4.2. Aplicar la funció de proporcionalitat directa com a operador (ex.: fer el triple d'una col·lecció de valors).</p> <p>4.3. Efectuar càlculs de percentatges senzills.</p>	<p>4.4. Usar les aplicacions immediates de la proporcionalitat aritmètica: percentatges, interessos i descomptes.</p> <p>4.5. Trobar la relació de proporcionalitat (directa o inversa) entre parells de valors corresponents a dues magnituds que tinguin aquesta relació.</p> <p>4.6. Reconèixer, pels gràfics, les funcions de proporcionalitat directa i inversa.</p> <p>4.7. Reconèixer situacions de proporcionalitat geomètrica i saber-les tractar qualitativament (escales).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Presentació de situacions de proporcionalitat directa; per exemple, canvi d'ingredients d'una recepta de cuina en funció del nombre de comensals, i deducció de la informació que calgui. ● Davant d'una variació de magnituds físiques d'un fenomen, valoració de si varien proporcionalment i determinació de la variació quantitativament.
DIMENSIO: RESOLUCIO DE PROBLEMES		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVALUACIÓ
COMPETÈNCIA 5: Planificar i utilitzar estratègies per afrontar situacions problemàtiques mostrant seguretat i confiança en les capacitats pròpies		
<p>5.1. Interpretar l'enunciat d'un problema, aclarint el significat dels termes i expressant-lo en llenguatge col·loquial.</p> <p>5.2. Plantejar un problema a partir d'una situació de la vida quotidiana (problemàtica) i aplicar-hi els coneixements matemàtics per tal de resoldre'l.</p> <p>5.3. Resoldre problemes d'una, dues o més etapes de càlcul en contextos quotidians.</p>	<p>5.8. Comprendre l'enunciat d'un problema: distingir allò que es coneix d'allò que es desconeix, diferenciar la informació útil de la supèrflua...</p> <p>5.9. Ser capaç de traslladar una situació real al llenguatge matemàtic corresponent per tal de poder comprendre-la i resoldre-la.</p> <p>5.10. Afrontar situacions matemàtiques mitjançant el plantejament i la resolució d'equacions de primer grau.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Donada una situació real o versemblant, observació si l'alumne/a la visualitza i en fa una representació (esquema, dibuix, verbalització); observació si reconeix quina és la informació rellevant i com, a partir d'aquesta informació, pot deduir informacions noves. Si la situació no ofereix dades suficients per respondre les preguntes que es fan, veure si és capaç de cercar noves dades, etc.

<p>5.4. Utilitzar totes les eines matemàtiques que coneix (establir relacions, significats de les operacions, usos dels nombres...) per resoldre problemes en contextos senzills, emprant estratègies pròpies.</p> <p>5.5. Ser conscient del procés de resolució de problemes a través de la verbalització.</p> <p>5.6. Ser constant en la realització del treball i no desanimar-se davant les dificultats.</p> <p>5.7. Acceptar la necessitat de rectificar a partir de l'error.</p>	<p>5.11. Utilitzar totes les estratègies i eines matemàtiques que coneix per resoldre problemes en contextos diferents.</p> <p>5.12. Controlar i reflectir el procés de la resolució de problemes mitjançant la verbalització.</p> <p>5.13. Tenir la predisposició per analitzar situacions, fer conjeitures i comprovar-les.</p> <p>5.14. Ser constant en la recerca de la solució a una situació problemàtica quan l'estratègia provada no ha tingut èxit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Observació si és capaç de plantejar un procés de solució i executar-lo, així com si és capaç de valorar la solució o solucions obtingudes (ex.: simulació de l'organització d'una activitat per obtenir diners per a un viatge, planificació de les activitats, les despeses, previsió de guanys...). ● Plantejament d'algun problema d'estratègia i observació de la perseverança en l'obtenció de la resposta individual.
<p>COMPETÈNCIA 6: Presentar d'una manera clara, ordenada i argumentada el procés seguit i les solucions obtingudes en resoldre un problema</p>		
<p>6.1. Presentar de manera ordenada i clara el procés en la resolució dels problemes i expressar clarament la solució obtinguda.</p> <p>6.2. Efectuar i presentar clarament els càlculs.</p>	<p>6.3. Presentar de manera ordenada i clara el procés en la resolució de problemes i expressar clarament la solució obtinguda.</p> <p>6.4. Utilitzar llenguatge precís i ser capaç de donar raó del treball matemàtic realitzat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Observació de la utilització de recursos diversos en resoldre un problema: representar físicament la situació, fer un esquema adequat, usar correctament el llenguatge numèric, etc. (ex.: elaboració d'un informe en la resolució d'una situació llarga, argumentant les decisions preses). ● Valoració de la presentació clara del procés de resolució d'un problema de diverses etapes, mostrant les unitats i els significats dels càlculs parcials.
<p>COMPETÈNCIA 7: Resoldre problemes que impliquin càlculs percentuals, de l'IVA, del tipus d'interès... relacionats amb l'administració de rendes pròpies</p>		
<p>7.1. Conèixer els conceptes bàsics de l'administració de l'economia propera: sistema monetari, pressupost (personal, sortides...).</p> <p>7.2. Resoldre situacions properes de compres i despeses.</p> <p>7.3. Saber optimitzar el pressupost personal destinat a les seves despeses quotidianes.</p> <p>7.4. Saber comprar d'acord amb les necessitats i iniciar-se en la valoració de la relació qualitat/preu.</p>	<p>7.5. Resoldre situacions de compres a terminis, interessos, despeses de la llar, etc.</p> <p>7.6. Planificar un hipotètic pla d'economia familiar.</p> <p>7.7. Conèixer conceptes bàsics d'economia: préstecs, interessos bancaris i hipoteques, gravàmens (IVA, IRPF...).</p> <p>7.8. Planificar les rendes familiars mensuals entre diferents partides: habitatge, alimentació, roba de vestir, lleure, formació, imprevistos...</p> <p>7.9. Resoldre problemes relacionats amb els interessos bancaris, els descomptes comercials, compres a terminis, recàrrecs...</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Plantejament d'una situació de compra d'un objecte (ordinador, bicicleta...) que els pugui interessar. Observació de preus, pagament d'impostos, descomptes, possible compra a terminis, etc. ● Planificació de les despeses personals mensuals.

COMPETÈNCIA 8: Integrar els coneixements matemàtics amb els d'altres matèries per comprendre i resoldre situacions		
8.1. Utilitzar els conceptes i procediments de la matemàtica en altres matèries.	8.2. Utilitzar els conceptes i procediments de la matemàtica en altres matèries (velocitat, densitat, acceleració...) 8.3. Usar comprensivament el concepte de velocitat mitjana.	<ul style="list-style-type: none"> Observació de l'aplicació de coneixements matemàtics en la dinàmica pròpia d'altres àrees, especialment les de Ciències i de Tecnologia.
DIMENSIÓ: MESURA		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVALUACIÓ
COMPETÈNCIA 9: Mesurar de manera directa les magnituds fonamentals, usant els aparells adequats i les unitats adients en cada situació		
9.1. Reconèixer magnituds mesurables: longitud, massa, amplitud d'angles, temps, superfície, capacitat. 9.2. Comprendre els mètodes per mesurar amb unitats estàndard i familiaritzar-se amb les unitats tradicionals i les del sistema mètric. 9.3. Triar i utilitzar adequadament les unitats i els instruments apropiats per mesurar longituds, capacitats, masses i espais de temps. 9.4. Saber expressar el resultat d'una mesura indicant el nombre i la unitat emprats. 9.5. Aplicar les equivalències entre les diverses unitats d'una magnitud per expressar una mesura en diverses unitats. 9.6. Valorar els avantatges de disposar d'un sistema convencional i internacional.	9.7. Conèixer els conceptes de longitud, massa, temps, amplitud d'angles, superfície, capacitat, volum, densitat, velocitat... 9.8. Utilitzar les unitats de mesura més usuals en el cas de longituds, amplituds d'angles, superfícies, volums/capacitats i temps, i també les seves relacions. 9.9. Saber expressar una mesura de manera simple i complexa, segons el que convingui a la situació. Conèixer les regles de canvi. 9.10. Aplicar tècniques de mesura directa i de mesura indirecta. 9.11. Calcular amb expressions de mesura. 9.12. Conèixer les relacions entre el SMD i el sistema de numeració.	<ul style="list-style-type: none"> Observació de com l'alumne/a capta la magnitud que cal mesurar, reconeix les situacions pràctiques d'ús i és capaç de fer una estimació de la quantitat emprant la unitat adient (ex.: es vol embolicar un regal que hem comprat i que va en una capsa d'una forma determinada. Quant paper hem de comprar per embolicar el regal? Quanta cinta ens cal si volem que envolti la capsa i fer-hi un llaç? Si cal trametre'l per correu, en funció de quina magnitud hem de calcular el preu de la tramesa?). Verificació si la selecció de l'instrument i el seu ús són adequats a la situació plantejada: <ul style="list-style-type: none"> - Ex.: simulació de la necessitat de comprar una tanca per encerclar el recinte escolar i decidir quines mesures cal fer. - Ex.: simulació de la necessitat de preparar un menú per a 30 alumnes durant un dia i decidir les quantitats que cal comprar a partir de la lectura de dades d'envasos alimentaris.
COMPETÈNCIA 10: Fer estimacions raonables de les magnituds més usuals i valorar críticament el resultat de les mesures realitzades		
10.1. Fer estimacions raonables de longitud, pes, capacitat i temps en situacions properes. 10.2. Comprendre que la mesura és una aproximació i que la unitat utilitzada afecta la precisió. 10.3. Valorar l'ús de la mesura per tractar i resoldre situacions properes.	10.4. Fer estimacions raonables de les magnituds més usuals. 10.5. Comprendre el problema de la precisió: error de la mesura, arrodoniment... 10.6. Saber expressar el resultat d'una mesura indicant el nombre i la unitat emprada, valorant el possible error comès. 10.7. Valorar la utilitat de la mesura en la vida quotidiana i adoptar una actitud crítica davant de dades de mesura.	<ul style="list-style-type: none"> Comprovació que els alumnes visualitzen les grandàries de les unitats usuals de longitud, superfície, volum, massa, temps, angles i temperatura i que són capaços de fer estimacions raonables. Càlcul de les dimensions de la sala de classe, la superfície d'un habitatge, d'una habitació, d'un camp d'esports, etc.

		<ul style="list-style-type: none"> • Estimació de distàncies al barri, a la ciutat, en espais més grans...; estimació de pesos d'objectes d'ús comú de diferents ordres de magnitud: un cotxe, una persona, un llibre, una pastilla... • Donada una informació amb dades de mesura errònies, detecció de quins valors no poden estar bé (sobre de sucre de 50 g; ampolla de refresc de 2 cl, etc.).
COMPETÈNCIA 11: Usar els mètodes elementals de càlcul de distàncies, perímetres, superfícies, i volums... en situacions que ho requereixin		
<p>11.1. Conèixer els conceptes de perímetres i àrees de figures planes.</p> <p>11.2. Obtenir i usar fórmules senzilles de càlcul d'àrees.</p> <p>11.3. Calcular superfícies en situacions senzilles.</p> <p>11.4. Aplicar les nocions i mètodes de mesura, de longitud i àrea a la resolució de problemes reals.</p>	<p>11.5. Conèixer els conceptes d'àrea lateral, total i volum.</p> <p>11.6. Fer estimacions de longituds, superfícies i volums en situacions familiars.</p> <p>11.7. Identificar i aplicar comprensivament fórmules per al càlcul de superfícies, volums, densitats, velocitats...</p> <p>11.8. Conèixer i aplicar els teoremes de Tales i Pitàgores.</p> <p>11.9. Tenir predisposició per aplicar a la vida quotidiana les nocions geomètriques de mesura de longituds, superfícies i volums.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Comprovació que sap quina magnitud cal calcular en un context determinat (ex.: quantes persones poden pujar a la vegada en un ascensor; quants quilograms de pintura cal comprar per pintar una sala; quanta moqueta cal adquirir per recobrir un passadís, etc.). • Valoració del consum d'aigua d'una família en un període de temps. Càlcul del contingut d'un recipient de forma cilíndrica. • Utilització de mètodes de mesura indirecta per mesurar l'alçada d'una torre, etc.
DIMENSÍO: GEOMETRIA		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVALUACIÓ
COMPETÈNCIA 12: Emprar el coneixement de les formes i relacions geomètriques per descriure i resoldre situacions quotidianes que ho requereixen		
<p>12.1. Distingir línies, superfícies i volums.</p> <p>12.2. Conèixer les nocions i el vocabulari bàsic de la geometria: - Formes: característiques i vocabulari - Relacions: perpendicularitat, paral·lelisme, simetria - Posicions: punts i sistemes de referència</p> <p>12.3. Construir formes de dues o tres dimensions per modelar aspectes espacials de la realitat.</p> <p>12.4. Apreciar i reconèixer en la vida quotidiana, en la natura i en l'art els aspectes que poden ser expressats per mitjà de la geometria.</p> <p>12.5. Emprar el regle, l'escaire i el transportador d'angles en la representació de segments, angles i figures planes de mesures apropiades.</p>	<p>12.6. Conèixer conceptes geomètrics elementals (incidència, paral·lelisme, perpendicularitat, angles, moviments i semblança), incorporar-los a la seva expressió i aplicar-los en problemes de la vida quotidiana.</p> <p>12.7. Obtenir i usar representacions planes de cossos geomètrics (cilindres, cons, prismes, piràmides, i altres políedres) i utilitzar-los per representar situacions reals.</p> <p>12.8. Apreciar en la vida quotidiana, en la natura, l'art, les ciències i la tecnologia els aspectes que poden ser expressats per mitjà de la geometria.</p> <p>12.9. Valorar l'ús de recursos i eines geomètriques per afrontar situacions que ho requereixen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Descripció verbal de la forma d'alguns objectes o edificis fent servir vocabulari geomètric. • Reproducció d'un objecte tridimensional a partir de les vistes, o bé reconèixer diferents vistes d'un mateix objecte. • Observació de l'aplicació del coneixement de les propietats de la forma geomètrica per aprofitar les característiques tècniques de la forma. Ex.: Per què les rajoles no són circulars? Per què les tapes de les clavegueres, sí? Quina forma tenen majoritàriament els dipòsits de combustible? Per què en la construcció predomina el rectangle?

COMPETÈNCIA 13: Utilitzar sistemes convencionals de representació espacial (maquetes, plànols, mapes...) per obtenir o comunicar informació relativa a l'espai físic		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVALUACIÓ
13.1. Orientar-se en l'espai proper i descriure itineraris senzills. 13.2. Interpretar maquetes i plànols d'espais propers.	13.3. Interpretar representacions a escala (plànols, mapes...) i fer les mesures necessàries per poder extreure'n les dades que calguin.	<ul style="list-style-type: none"> • Descripció d'un itinerari per la ciutat o poble on viuen per guiar un turista d'un lloc a un altre. • Construcció d'una maqueta d'un barri, decidint els elements importants que s'hi han de representar i construcció d'un plànol a escala. • Estimació i mesura de distàncies en plànols i mapes. Ex.: a partir del plànol d'un pis, determinar les dimensions reals de la cuina, del menjador, etc.
DIMENSIÓ: TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVALUACIÓ
COMPETÈNCIA 14: Interpretar i presentar informació a partir de l'ús de taules, gràfics i paràmetres estadístics i valorar la seva utilitat en la societat		
14.1. Llegir i interpretar dades de la vida quotidiana presentades en forma de taules de freqüències i diagrames senzills. 14.2. Recollir, analitzar, organitzar i representar dades de la vida quotidiana mitjançant gràfics senzills.	14.3. Saber extreure la informació que ens aporten els diferents conceptes d'ús habitual en estadística: població, mostra, mitjana aritmètica, moda, mediana i dispersió. 14.4. Interpretar tota aquesta informació per adquirir criteris i prendre decisions de fets quotidians. 14.5. Utilitzar la calculadora i mitjans informàtics per calcular i elaborar gràfics estadístics. 14.6. Llegir i interpretar informació de gràfics.	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura i interpretació de la informació estadística presentada en algun mitjà de comunicació relativa a algun fet d'interès per als alumnes. Valoració del seu ús. • Elecció d'una variable de la població escolar, decisió de com obtenir les dades, com representar-les i elaboració d'un informe descriptiu. Valoració de la possibilitat d'usar una mostra o tota la població que s'hagi d'estudiar. • Interpretació dels paràmetres estadístics, com la mitjana o la moda, i constatació de la informació que donen de la població. Ex.: en una empresa de 8 treballadors el sou mitjà és de 2.000 _ i, la moda, és de 1.200 _. Què podem saber dels sous en aquesta empresa? Quines altres dades necessitem per poder precisar més?

DIMENSIO: ATZAR		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVALUACIÓ
COMPETÈNCIA 15: Reconèixer situacions i fenòmens propers en què intervé la probabilitat i ser capaç de fer prediccions raonables		
15.1. Distingir esdeveniments segons si se'n pot preveure o no el resultat. 15.2. Fer prediccions senzilles en situacions aleatòries. 15.3. Diferenciar entre esdeveniment probable, esdeveniment segur, esdeveniment possible i esdeveniment impossible.	15.4. Distingir els fets i les situacions aleatòries dels que no ho són i saber descriure esdeveniments simples i compostos en els experiments aleatoris. 15.5. Conèixer el càlcul de probabilitats usant la freqüència relativa i la Llei de Laplace. 15.6. Analitzar críticament els jocs d'atzar.	<ul style="list-style-type: none"> ● Distinció de les situacions que es poden predir amb seguretat de les d'incertesa, valorant les expressions verbals que s'usen per descriure el grau de possibilitat d'aquestes últimes (és poc probable que demà plogui; és gairebé segur que demà aniré al cinema...). ● Valoració quantitativa i crítica de la probabilitat d'obtenir premi en un joc d'atzar (loteria, travessa...).

Àmbit tecnicocientífic

Les competències bàsiques de l'àmbit tecnicocientífic, malgrat que es refereixen a dominis molt diversos (processos tecnològics, salut, consum, etc.), pretenen, en conjunt, capacitar els escolars perquè puguin desenvolupar-se de manera autònoma en un medi tan dependent dels avenços científicotècnics com l'actual.

Amb el desenvolupament d'aquestes competències es persegueix, per tant, desenvolupar en els alumnes les bases del pensament científic necessàries perquè puguin interpretar el món dels objectes i fenòmens amb els quals conviuen habitualment, així com afrontar els problemes més comuns que s'hi relacionen.

L'àmbit tecnicocientífic consta de cinc dimensions:

- **Coneixement d'objectes quotidians**
- **Processos tecnològics**
- **Medi ambient**
- **Consum**
- **Salut**

Les tres primeres pretenen, sobretot, conformar el pensament científicotècnic abans esmentat, que, tal com remarca el Projecte PISA, ha de permetre als escolars "identificar preguntes i obtenir conclusions a partir de proves, amb la finalitat de comprendre i ajudar a prendre decisions sobre el món natural i els canvis que l'activitat humana hi produeix" (PISA 2000: 115). Es tracta, en definitiva, de formar una mentalitat concordant amb la racionalitat científica aplicable als usos de la vida quotidiana i més enllà de l'exercici d'una professió o una altra.

Les dues últimes dimensions tenen un caràcter més "d'aplicació" dels recursos que proporciona aquesta mentalitat científica. La dimensió consum pretén promoure un consum racional i responsable dels productes als quals tenim accés, mentre que la de salut vol estimular la cultura de la protecció de la salut com a element clau per aprofitar totes les oportunitats que ens ofereix la vida.

En cadascuna de les dimensions de l'àmbit tecnicocientífic, les competències a desenvolupar s'interpreten com un procés graduat que admet unes certes assignacions de l'adquisició per a cadascuna de les etapes de l'ensenyament obligatori. Com s'observarà, això implica un aprofundiment progressiu del domini competencial amb relació a la dimensió considerada, fet que comporta, segons el moment i les circumstàncies, destacar més els aspectes cognitius, procedimentals o actitudinals que conjuga cada competència. El desenvolupament d'aquesta competència implica, en definitiva, una proposta integradora que requereix als educadors un esforç compartit i l'obertura a un cert diàleg interdisciplinari.

LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES DE L'ÀMBIT TECNOCIENTÍFIC	
Dimensió: CONEIXEMENT D'OBJECTES QUOTIDIANS	
1	Conèixer i valorar els factors de risc derivats de l'ús de diferents màquines i aparells domèstics i els corresponents motius de protecció.
2	Compilar informació i aplicar coneixements bàsics de tecnologia per resoldre problemes senzills.
Dimensió: PROCESSOS TECNOLÒGICS	
3	Conèixer les raons de la possible perillositat d'alguns productes químics habituals en la llar.
4	Explicar amb criteris científics alguns dels canvis destacables que tenen lloc a la natura.
5	Conèixer els elements bàsics que componen una màquina per captar l'energia, per transformar-la i per produir treball útil.
Dimensió: CONSUM	
6	Valorar la relació qualitat/preu/necessitat en el consum.
Dimensió: MEDI AMBIENT	
7	Establir les característiques i la composició bàsica d'alguns materials i valorar-ne les possibilitats de reciclatge.
8	Conèixer les principals energies renovables.
9	Comprendre com interactuen els éssers vius entre ells i amb el medi i valorar l'impacte de l'acció humana sobre la natura.
Dimensió: SALUT	
10	Conèixer els mètodes de prevenció de certes malalties i els efectes nocius d'algunes substàncies.
11	Distingir i valorar els aspectes fonamentals de la sexualitat humana.
12	Determinar els aspectes bàsics d'una alimentació adequada i valorar la seva importància per a la salut.

DIMENSIO: CONEIXEMENT D'OBJECTES QUOTIDIANS		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVUACIÓ
COMPETÈNCIA 1: Conèixer i valorar els factors de risc derivats de l'ús de diferents màquines i aparells domèstics i els corresponents motius de protecció		
1.1. Saber els tipus de riscos que poden generar els diferents aparells en funció de les seves característiques (conductivitat, temperatura, etc.). 1.2. Saber què s'ha de fer en el cas dels accidents domèstics més habituals (fuita de gas, incendi, etc.). 1.3. Utilitzar segons les normes d'ús diferents aparells domèstics. 1.4. Respectar les normes d'ús i de conservació dels objectes i materials emprats.	1.5. Conèixer els motius que justifiquen les diferents normes d'ús d'alguns aparells domèstics. 1.6. Respectar les normes d'ús i de conservació dels objectes i materials emprats.	<ul style="list-style-type: none"> • Identificació, a partir d'unes vinyetes, de les actituds o accions incorrectes segons les normes de seguretat elementals. • Discussió en grup sobre quins són els punts més perillosos de la llar i què caldria fer per estar més segurs. • Interpretació d'un full d'instruccions d'un aparell domèstic. • Compleció d'un quadre de doble entrada en un dels eixos del qual es posen aparells domèstics quotidians (cuina de gas, assecador de cabells, televisor, planxa, etc.) i, en l'altre, els riscos més significatius que comporten aquests aparells.
DIMENSIO: CONEIXEMENT D'OBJECTES QUOTIDIANS		
COMPETÈNCIA 2: Compilar informació i aplicar coneixements bàsics de tecnologia per resoldre problemes senzills		
2.1. Observar i classificar objectes de forma directa. 2.2. Observar i classificar processos senzills. 2.3. Saber detectar algunes avaries en el funcionament d'aparells comuns. 2.4. Aplicar processos cognitius "simples" (observar directament, comparar, classificar, combinar dues variables...) amb l'objecte de respondre una pregunta. 2.5. Saber trobar informacions donada una determinada font de dades.	2.6. Observar, analitzar i descriure processos complicats. 2.7. Saber detectar algunes avaries i modes incorrectes de funcionament d'aparells comuns. 2.8. Aplicar processos cognitius complexos (observar indirectament, comparar en funció de criteris no directament observables, plantejar hipòtesis, etc.) amb l'objectiu de respondre una pregunta. 2.9. Saber trobar informacions que requereixin una seqüència elaborada de passos i diverses fonts de dades.	<ul style="list-style-type: none"> • Planificació dels passos que cal seguir en un simulacre de sortida d'emergència. • A partir de l'estudi del funcionament d'un electrodomèstic, elaboració d'un informe de com s'utilitza, què requereix per a la instal·lació, com s'han de resoldre situacions d'avaria...
COMPETÈNCIA 3: Conèixer les raons de la possible perillositat d'alguns productes químics habituals a la llar		
3.1. Conèixer la utilitat dels productes químics habituals en la llar i els possibles riscos per a l'organisme derivats del seu ús (cremades, intoxicacions, etc.). 3.2. Identificar a les "etiquetes" els símbols dels principals "perills" d'ús d'alguns productes. 3.3. Utilitzar els productes d'acord amb les normes d'ús establertes.	3.4. Conèixer els criteris generals (o raons) que s'han d'aplicar quan s'usa un producte conegut o desconegut.	<ul style="list-style-type: none"> • Elaboració d'un informe a partir de les dades d'una enquesta que reflecteixi els tipus de productes tòxics habituals a la llar i el lloc on es guarden. • Identificació i classificació de diferents productes segons el signe convencional que porten quant a la seva perillositat.

		<ul style="list-style-type: none"> D'una sèrie de productes químics habituals en la llar (lleixiu, dissolvents, insecticides, etc.), determinació de quins perills comporta per a l'organisme el seu ús indegut i per què.
COMPETÈNCIA 4: Explicar amb criteris científics alguns dels canvis detectables que tenen lloc a la natura		
<p>4.1. Conèixer alguns fenòmens naturals senzills relacionant causes rellevants i efectes.</p> <p>4.2. Explicar alguns dels canvis fàcilment observables que produeixen els éssers vius a la natura i a la dinàmica de la Terra.</p>	<p>4.3. Explicar alguns dels canvis menys fàcilment observables que produeixen els éssers vius a la natura i la dinàmica de la Terra.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Planificació dels passos que cal seguir per obtenir un compost, reciclant la matèria orgànica domèstica. Descoberta d'algunes de les conseqüències negatives que poden derivar-se, per un determinat ecosistema, de la construcció d'una autopista o del desviament del curs d'un riu.
DIMENSIO: CONSUM		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVALUACIÓ
COMPETÈNCIA 5: Conèixer els elements bàsics que componen una màquina per captar l'energia, per transformar-la i per produir treball útil		
<p>5.1. Identificar els recursos energètics que es fan servir i valorar la importància de no malbaratar-los.</p> <p>5.2. Dissenyar i elaborar un projecte tècnic senzill.</p>	<p>5.3. Identificar, en màquines simples i complicades, els elements bàsics que les componen: per captar l'energia, per transformar-la i per produir treball útil.</p> <p>5.4. Conèixer solucions alternatives que permetran l'estalvi de l'energia.</p> <p>5.5. Saber quantificar l'estalvi d'energia.</p> <p>5.6. Dissenyar i elaborar un projecte tècnic complicat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Elaboració d'un esquema que tracti de les necessitats bàsiques en una llar, un cop fet l'estudi de les despeses d'energia que això comporta. Disseny i construcció d'un motor tèrmic per comprovar com la calor es transforma en treball. Elaboració d'un informe en què es recullen els avantatges i inconvenients de l'ús de l'energia elèctrica o dels derivats del petroli i les raons per les quals hem de limitar-ne el consum.
COMPETÈNCIA 6: Valorar la relació qualitat/preu/necessitat en el consum		
<p>6.1. Valorar la importància de no comprar coses innecessàries.</p>	<p>6.2. Reconèixer la relació qualitat/preu en els productes que es compren habitualment.</p> <p>6.3. Valorar l'esperit crític que permeti escollir un producte en funció de les necessitats que cobreix i les possibilitats econòmiques.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Esbrinament de la variació del preu d'algun producte depenent del lloc (ciutat, platja, muntanya, etc.) o el període de l'any i establiment de les oportunes reflexions a l'entorn del concepte de "preu" i de "necessitat".
DIMENSIO: MEDI AMBIENT		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVALUACIÓ
COMPETÈNCIA 7: Establir les característiques i la composició bàsica d'alguns materials i valorar-ne les possibilitats de reciclatge		
<p>7.1. Distingir els diferents tipus de residus: vidre, paper, matèria orgànica, plàstics i metalls, etc. Saber en quin contenidor s'han de</p>	<p>7.3. Descriure els tractaments a què es poden sotmetre les deixalles per eliminar-les, reciclar-les o emmagatzemar-les.</p>	<ul style="list-style-type: none"> A partir de la visita a un Punt Verd, elaboració d'un mapa conceptual en què es

<p>deixar i aplicar sistemes de reducció, reutilització i reciclatge a l'escola i a la família.</p> <p>7.2. Conèixer els materials de què estan fets els objectes que ens envolten, les seves característiques (duresa, plasticitat, fragilitat, ...).</p>	<p>7.4. Identificar els criteris de classificació dels materials i dels processos de transformació que tenen lloc a la deixalleria, a la indústria i/o a la natura.</p> <p>7.5. Identificar els principals riscos ambientals relacionats amb els residus.</p> <p>7.6. Conèixer altres característiques bàsiques dels materials (toxicitat, conductivitat, radioactivitat, etc.) i les possibilitats de reciclatge.</p>	<p>relacionin els residus que hi arriben i el posterior procés de reciclatge.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Descripció de les propietats dels metalls prenent com a model els que formen part d'objectes del nostre entorn. • Elaboració d'un resum, després d'haver vist un vídeo, sobre el procés de reciclatge d'algun dels materials més utilitzats, com poden ser el plàstic o el paper.
<p>COMPETÈNCIA 8: Conèixer les principals energies renovables</p>		
<p>8.1. Identificar diferents fonts d'energia i distingir les que són renovables de les que no ho són.</p> <p>8.2. Conèixer les fonts primàries de l'electricitat i la combustió: salts d'aigua, molins eòlics, sol, combustibles, nuclear.</p> <p>8.3. Identificar les principals estratègies d'estalvi energètic.</p>	<p>8.4. Explicar els processos bàsics mitjançant els quals l'energia que es troba a la naturalesa es transforma en energia útil per al funcionament de diversos sistemes, i analitzar per a cadascuna de les fonts energètiques habituals els avantatges i els inconvenients que comporta el seu ús.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Elaboració d'un esquema/gràfic en què es representi d'on procedeix l'energia usada en els trens elèctrics i quins avantatges o inconvenients comporta. • Lectura d'un text referit a les fonts energètiques més habituals, extreure'n els avantatges i inconvenients i deduir si cal que la societat es preocupi pel seu esgotament.
<p>COMPETÈNCIA 9: Comprendre com interactuen els éssers vius entre ells i amb el medi i valorar l'impacte de l'acció humana sobre la natura</p>		
<p>9.1. Identificar els grans tipus d'organismes, les funcions que fan (nutrició, relació i reproducció) i les característiques que els permeten adaptar-se al medi.</p> <p>9.2. Ser capaç de determinar algunes accions positives adreçades a la preservació de l'entorn més immediat.</p> <p>9.3. Valorar la importància de la bona qualitat de l'aigua, l'aire i el sol per a la nostra salut i el manteniment de la vida.</p>	<p>9.4. Comprendre la necessitat de conservar la diversitat a la Terra i valorar la incidència de l'acció humana en la biosfera.</p> <p>9.5. Analitzar un ecosistema, els seus components i les interrelacions que s'hi estableixen.</p> <p>9.6. Ser capaç de determinar algunes accions positives adreçades a la preservació de l'entorn globalment considerat.</p> <p>9.7. Valorar la importància de l'ús d'energies no contaminants, la recollida selectiva de deixalles, l'estalvi energètic i la incidència de les nostres intervencions en el medi natural.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Establiment de les conclusions d'un diàleg sobre la frase "L'aigua és un bé escàs" i "Organisme i medi són inseparables". • Redacció d'un article que tingui per finalitat convèncer els lectors de la importància de reutilitzar i reciclar els materials d'ús domèstic.
<p style="text-align: center;">DIMENSIO: SALUT</p>		
<p style="text-align: center;">PRIMÀRIA</p>	<p style="text-align: center;">SECUNDÀRIA</p>	<p style="text-align: center;">PAUTES D'AVALUACIÓ</p>
<p>COMPETÈNCIA 10: Conèixer els mètodes de prevenció de certes malalties i els efectes nocius d'algunes substàncies</p>		
<p>10.1. Conèixer alguns dels factors que produeixen les malalties més habituals (càries, constipats, grip, etc.) per afavorir-ne la prevenció.</p> <p>10.2. Conèixer el contingut d'una farmaciola i les seves aplicacions.</p> <p>10.3. Comprendre els riscos del consum del tabac i l'alcohol així com d'altres substàncies (drogues)</p>	<p>10.4. Conèixer els riscos per a la salut de determinats hàbits dependents d'activitats professionals, formes d'alimentació, pràctiques anti-higièniques, consum de substàncies tòxiques, etc.</p> <p>10.5. Valorar la importància del respecte per les normes d'ús</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Confecció d'una llista d'accions que cal dur a terme per evitar el risc de contreure les malalties més habituals. • Realització, individual o en grup reduït, d'un dibuix sobre

<p>d'ús no terapèutic.</p>	<p>d'alguns fàrmacs (antibiòtics, aspirines, etc.) i les conseqüències que es poden derivar del seu consum excessiu.</p> <p>10.6. Conèixer els efectes físics i psicològics que es deriven del consum de substàncies que creen dependència.</p>	<p>què és la càries i com es pot prevenir.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Elaboració d'una llista de raons per les quals el consum de tabac i alcohol hauria de ser restringit o prohibit. ● Disseny d'una historieta en la qual es reflecteixi una situació d'abús d'alguna substància i les seves conseqüències. ● A partir d'un anunci de tabac o alcohol, descripció de tots els elements que predisposen a consumir-ne.
<p>COMPETÈNCIA 11: Distingir i valorar els aspectes fonamentals de la sexualitat humana</p>		
<p>11.1. Conèixer les característiques bàsiques del sistema reproductor humà i les diferències entre sexes.</p> <p>11.2. Comprendre en què consisteix la fecundació humana i, a grans trets, els processos que es donen durant l'embaràs i naixement d'un infant.</p> <p>11.3. Apreciar en la sexualitat humana la funció reproductora i l'afectiva.</p>	<p>11.4. Conèixer els mètodes anticonceptius i de prevenció de les malalties d'origen sexual.</p> <p>11.5. Relacionar la sexualitat dels éssers humans amb els aspectes fisiològics, afectius, psicològics, culturals i ètics que la caracteritzen.</p> <p>11.6. Conèixer els canvis físics i psicològics que es produeixen durant la pubertat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Interpretació de gràfics sobre el desenvolupament de maduració dels nois i noies a la pubertat. ● Elaboració d'un mapa conceptual relacionant les hormones que intervien en el desenvolupament sexual. ● Realització d'un quadre de doble entrada en què s'especifiquin: <ul style="list-style-type: none"> - Les malalties d'origen sexual i a) les seves vies de contagi, b) les seves formes de prevenció. - Els mètodes anticonceptius i a) les seves formes d'ús, b) els seus avantatges i inconvenients.
<p>COMPETÈNCIA 12: Determinar els aspectes bàsics d'una alimentació adequada i valorar la seva importància per a la salut</p>		
<p>12.1. Classificar els aliments en funció del tipus de nutrients que els componen.</p> <p>12.2. Identificar diferents sistemes de conservació dels aliments.</p> <p>12.3. Valorar la formació d'hàbits alimentaris saludables.</p>	<p>12.4. Saber elaborar una dieta equilibrada en termes qualitius.</p> <p>12.5. Conèixer els trastorns de l'alimentació més habituals en l'adolescència (anorèxia, bulímia, etc.).</p> <p>12.6. Saber utilitzar els diferents sistemes de conservació dels aliments i decidir quin és el més adequat en cada cas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Elaboració d'una historieta en què s'expliqui què necessita el cos per viure i créixer. ● Interpretació d'etiquetes dels aliments. ● Confecció de dietes equilibrades segons diferents criteris: variada amb aliments de tota mena, agradable a la vista, fàcil de preparar, econòmica... ● Elaboració de gràfics estadístics a partir de dades referents als aliments més o menys consumits.

Àmbit social

Entenem per àmbit social un marc ampli, que inclou com a mínim el que habitualment s'entén com a ciències socials, especialment geografia i història. Però també un altre bloc de competències més relacionades amb la dimensió de desenvolupament social, personal i emocional.

Aquestes competències socioemocionals no són exclusives de l'àmbit social, sinó que estan relacionades amb la tutoria, així com amb altres àmbits. Es per això que aquestes competències poden considerar-se com a transversals, en el sentit que han d'estar presents en els altres àmbits; si no s'especifiquen en cada un d'ells és per evitar redundàncies innecessàries. Des d'aquesta perspectiva convé tenir present que les competències bàsiques es constitueixen com una espècie d'oceans, sense unes fronteres clarament delimitades entre l'un i l'altre. A la pràctica s'ha de considerar que s'està formant un individu com un tot indivisible (recordem que la paraula "individu" prové del llatí *indivisum*, que no es pot dividir).

Això explica que hi hagi certes possibles interferències entre els diversos àmbits. Així, per exemple, a l'àmbit laboral hi ha competències relatives a reconèixer i valorar un treball ben fet, conèixer la manera de presentar una feina ben acabada, valorar les innovacions que puguin millorar la realització d'un treball, etc., que es poden considerar com a transversals; mentre que dins l'àmbit social s'inclouen altres competències com tenir hàbit de treballar, solucionar problemes autònomament, saber treballar en equip, etc., que fan referència a la dimensió personal i social de qualsevol tipus de treball (per exemple treballs de curs per a una assignatura). De la mateixa manera, dins l'àmbit lingüístic hi ha competències relacionades amb escoltar, mentre dins l'àmbit social hi ha la competència de saber escoltar de manera interessada i tenir una actitud dialogant, que fa referència també a la competència socioemocional de l'escolta empàtica.

Les competències de l'àmbit social s'orienten cap a un model de persona que pugui ser un element actiu en la construcció d'una societat democràtica, solidària i tolerant. Tot això exigeix dedicar esforços en el desenvolupament personal i social de cada individu. Per desenvolupament personal entenem autoconeixement, autoestima, equilibri emocional, responsabilitat, etc.; per desenvolupament social entenem habilitats socials, solidaritat, ciutadania, tolerància, etc. Tot plegat es proposa fer possible un millor benestar personal i social.

Dins de l'àmbit social es contemplen quatre dimensions:

- **Habilitats socials i d'autonomia:** inclou una sèrie de competències relacionades amb el coneixement de si mateix i amb la capacitat de mantenir bones relacions amb les altres persones.
- **Societat i ciutadania:** té com a objectiu aconseguir una identificació amb els trets bàsics de la nostra societat, transmetre una educació cívica dins una societat democràtica.

- **Pensament social:** fa referència a l'acceptació de la complexitat del món que ens envolta, on cal acceptar punts de vista diferents (o oposats) i utilitzar la crítica constructiva.
- **Espai i temps:** es refereix als continguts tradicionals de la geografia i la història entesos com a competències bàsiques per conèixer i interpretar el propi territori, les condicions socioeconòmiques i els esdeveniments històrics.

LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES DE L'ÀMBIT SOCIAL	
Dimensió: HABILITATS SOCIALS I D'AUTONOMIA	
1	Escoltar de manera interessada i tenir una actitud dialogant.
2	Valorar positivament l'establiment de relacions amistoses i complaents amb altres persones.
3	Conèixer-se a si mateix.
4	Mostrar una actitud positiva davant de la vida.
5	Prevenir situacions problemàtiques de la vida quotidiana.
6	Tenir l'hàbit de treballar i solucionar problemes autònomament.
7	Treballar en equip.
8	Prendre decisions.
Dimensió: SOCIETAT I CIUTADANIA	
9	Identificar trets bàsics d'una societat.
10	Relacionar-se i conviure de manera participativa en una societat democràtica, plural i canviant.
11	Comportar-se adequadament segons els llocs i moments.
12	Respectar i defensar el patrimoni cultural propi, històricoartístic i mediambiental.
Dimensió: PENSAMENT SOCIAL	
13	Acceptar el fet que hi pot haver punts de vista diferents sobre un mateix esdeveniment, fenomen o problema.
14	Copsar intencions, causes i conseqüències per explicar fets i problemes socials.
15	Utilitzar la crítica com a eina positiva.
Dimensió: ESPAI I TEMPS	
16	Orientar-se en l'espai.
17	Descriure elements geogràfics de l'espai pròxim i llunyà.
18	Conèixer moments clau de la història.

DIMENSÍO: HABILITATS SOCIALS I D'AUTONOMIA		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVALUACIÓ
COMPETÈNCIA 1: Escoltar de manera interessada i tenir una actitud dialogant		
1.1. Adonar-se de la importància d'escoltar bé els altres. 1.2. Dialogar amb els altres de manera adient.	1.3. Conèixer i practicar el procediment del diàleg com a eina de comunicació.	<ul style="list-style-type: none"> Observació, per part del professorat, si sap escoltar. L'observació es porta a terme en situacions de diàleg, col·loqui, assemblea, etc.
COMPETÈNCIA 2: Valorar positivament l'establiment de relacions amistoses i complaents amb les persones		
2.1. Valorar l'amistat i demostrar-ho amb comportaments adients.	2.2. Tenir competència socioemocional. 2.3. Implicar-se en situacions d'ajuda desinteressada.	<ul style="list-style-type: none"> Observació, per part del professorat, en el pati, en els moments d'esbarjo, en el treball en grup, a classe, etc.
COMPETÈNCIA 3: Conèixer-se a si mateix		
3.1. Identificar-se com a membre d'una família i d'una comunitat. 3.2. Reconèixer les habilitats personals i adonar-se de les limitacions pròpies. 3.3. Identificar les emocions pròpies (por, ràbia, tristesa, enuig, alegria, etc.) i les possibles causes.	3.4. Tenir un coneixement ajustat de sí mateix (qualitats, limitacions, interessos, etc.). 3.5. Identificar els propis estats emocionals i la influència que tenen sobre els comportaments.	<ul style="list-style-type: none"> Qüestionaris contrastats amb l'observació i/o l'aplicació de proves estandarditzades. Exemples de preguntes: Em costa controlar els impulsos (ràbia, frustració...)?
COMPETÈNCIA 4: Mostrar una actitud positiva davant la vida		
4.1. Mostrar-se sensible a l'entorn (natura, art, cultura, etc.). 4.2. Adonar-se de les pròpies actituds.	4.3. Experimentar de manera voluntària emocions positives (amor, alegria, humor, tendresa, cooperació, relaxament...) 4.4. Tenir habilitats d'afrontament (demander ajuda, pensar en positiu, relaxar-se, etc.) per poder controlar emocions negatives (frustracions, tristesa, por, nerviosisme, etc.). 4.5. Comportar-se amb criteri, responsabilitat i actitud positiva.	<ul style="list-style-type: none"> Observació, per part del professorat, de l'actitud que manifesta dins l'aula en les relacions amb el professorat, amb els companys... Qüestionaris contrastats amb altres observacions. Exemple de preguntes: Estic disposat a ajudar els altres?
COMPETÈNCIA 5: Prevenir situacions problemàtiques de la vida quotidiana		
5.1. Acceptar i practicar normes socials (referides a la salut, higiene, alimentació, protecció i seguretat personal).	5.2. Acceptar i practicar normes socials (referides a la salut, prevenció del consum de drogues, situacions de risc) 5.3. Valorar la negociació i arribar a acords, com a prevenció de conflictes; i, quan es produeixen, aportar solucions amb prudència.	<ul style="list-style-type: none"> Qüestionaris. Exemples de preguntes: Et rentes les dents després de menjar? Fumes? Beus alcohol? Procures prevenir els conflictes? Observació. Per exemple: Fuma? Crea conflictes? Procura evitar conflictes? Resol els conflictes d'una manera dialogant i democràtica?

COMPETÈNCIA 6: Tenir l'hàbit de treballar i solucionar problemes autònomament		
6.1. Portar a terme les tasques encomanades i valorar l'esforç. 6.2. Apreciar l'observació dels aspectes millorables en les feines acomplertes i mostrar interès en la millora. 6.3. Tenir l'hàbit de consultar les fonts d'informació a l'abast (diccionaris, enciclopèdies...) i resoldre problemes senzills de la vida quotidiana (guia telefònica, plànols de la ciutat, xarxa d'autobusos, i/o metro...).	6.4. Esforçar-se per millorar. 6.5. Saber planificar-se el temps, organitzar-se en l'espai i distribuir-se les feines que comporta un treball personal o en grup. 6.6. Saber utilitzar les diferents fonts d'informació i recursos per resoldre qüestions de la vida diària i del món laboral. 6.7. Regular les pròpies emocions en situacions problemàtiques, per la influència que tenen en el comportament (ira, violència, tristesa, por, etc.).	<ul style="list-style-type: none"> Observació: Fa les tasques encomanades? Mostra interès per millorar? Resol els problemes d'una manera autònoma? Sap organitzar-se en l'espai i el temps? En situacions conflictives, es deixa portar per la impulsivitat (ira, mal humor, enuig)?
COMPETÈNCIA 7: Treballar en equip		
7.1. Evitar una actitud de crítica sistemàtica envers les aportacions dels altres. 7.2. Valorar l'honradesa amb els companys.	7.3. Ser conscients que treballar en equip facilita el contrast d'opinions. 7.4. Valorar les aportacions personals i les dels altres membres del grup. 7.5. Valorar la sinceritat en les relacions, així com l'honradesa personal i de grup. 7.6. Valorar el fet de sentir com a pròpies les decisions del grup.	<ul style="list-style-type: none"> Observació: Valora les aportacions dels altres? Respecta les opinions contràries a la seva? Les crítiques que fa, són constructives?
COMPETÈNCIA 8: Prendre decisions		
8.1. Conèixer les alternatives davant d'una situació, amb els avantatges i inconvenients de cadascuna. 8.2. Valorar la previsió dels perills d'una actuació. 8.3. Valorar el fet de pensar, sense precipitar-se, en el moment d'iniciar una tasca.	8.4. Ser autònom en la presa de decisions i ser capaç de donar raó dels motius del propi comportament, assumint el risc que comporta tota decisió. 8.5. Saber portar a terme un procés personal de presa de decisions per a una elecció professional i per a una inserció social. 8.6. Abans de prendre una decisió, valorar les diferents alternatives i variables.	<ul style="list-style-type: none"> Observació. Per exemple, en la tria d'estudis (de formació professional, universitaris). Jocs de simulació (<i>role playing</i>). Per exemple, creació d'una situació com la de comprar un ordinador, fumar, beure alcohol, anar de viatge, etc. En cada cas s'ha de donar una explicació dels motius de la decisió.
DIMENSÍO: SOCIETAT I CIUTADANIA		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVALUACIÓ
COMPETÈNCIA 9: Identificar trets bàsics d'una societat		
9.1. Diferenciar entre drets i deures, saber que poden canviar en el temps i que no són els mateixos en totes les societats. 9.2. Reconèixer i complir drets i deures. 9.3. Definir els principals trets de l'organització de la vida social. 9.4. Conèixer i respectar els referents que mantenen la pròpia identitat com a poble (símbols, llocs, monuments emblemàtics, personatges, institucions, tradicions...) 9.5. Explicar raons de la cultura (llengua, institucions, festes, tradicions).	9.7. Conèixer els drets humans, els drets dels infants i dels joves, els drets i deures bàsics regulats. 9.8. Complir els deures com a membre d'una societat (família, estudiant, consumidor, ciutadà, etc.). 9.9. Reclamar drets reconeguts i formular queixes adients de manera respectuosa, aportant alternatives. 9.10. Conèixer les diverses opcions polítiques. 9.11. Conèixer els símbols bàsics d'una societat (autoria, localització, significat, etc.):	<ul style="list-style-type: none"> Proves escrites. Exemples: explicar el significat del nom d'alguns carrers o estacions de metro (Corts Catalanes, Pau Claris, Verdaguer, etc.). Treballs de classe o de curs. Possibles temes: la Generalitat, la Unió Europea, els Segadors, Gaudí i el modernisme. Portafolis. Els temes poden ser els mateixos. Es tracta de compilar

<p>9.6. Explicar el perquè de noms de carrers (places, passeigs) del poble o ciutat.</p>	<p>obres d'art, paratges, construccions, personatges històrics, simbologia, etc.</p> <p>9.12. Localitzar les grans àrees de cultura i civilització del planeta amb nacions i regions que les componen, i establir-hi comparacions.</p> <p>9.13. Descriure els principals trets de l'organització política, en l'àmbit municipal, de Catalunya, de l'Estat, de la Unió Europea, i les institucions principals.</p>	<p>retalls de premsa, fotocòpies, fotografies, resums, comentaris, etc.</p>
<p>COMPETÈNCIA 10: Relacionar-se i conviure de manera participativa en una societat democràtica, plural i canviant</p>		
<p>10.1. Tractar com a iguals totes les persones, amb dignitat i de manera solidària.</p> <p>10.2. Rebutjar tota mena d'intolerància i de discriminació per raons de sexe, de raça, de classe, nacionalitat, religió, ètnia...</p> <p>10.3. Preferir participar (col·laborar, ajudar, aportar) a mantenir-se al marge (per creure's poc competent, per rebuig als altres).</p>	<p>10.4. Descriure els valors que caracteritzen una societat democràtica (llibertat, igualtat, respecte envers els drets dels altres, tolerància, no discriminació, dignitat, responsabilitat, justícia, solidaritat...) i distingir-los dels que no ho fan.</p> <p>10.5. Demostrar actituds i comportaments democràtics.</p> <p>10.6. Entendre la diversitat com a riquesa cultural, entendre la desigualtat com a injustícia social.</p> <p>10.7. Prendre consciència de les problemàtiques socials i reaccionar-hi de manera democràtica.</p> <p>10.8. Valorar críticament els prejudicis (sexistes, actituds discriminatòries).</p> <p>10.9. Conèixer els òrgans de participació social i la seva finalitat (moviments d'esplai, entitats culturals, entitats esportives, ONG, voluntariat, etc.).</p> <p>10.10. Actuar de manera compromesa (aportar, ajudar, participar, col·laborar) en comptes de mantenir-se a part, creure's poc competent, buscar excuses, etc.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Observació. És tolerant? Col·labora o es manté al marge? És responsable? Adopta comportaments i actituds democràtiques? ● Qüestionaris d'actituds i comportaments. Exemples: Creus que els magribins, musulmans o gitanos tenen els mateixos drets que tu?

COMPETÈNCIA 11: Comportar-se adequadament segons els llocs i moments		
<p>11.1. Saber què cal fer i com cal comportar-se en situacions socials (carrer, llocs públics, de lleure, de culte, espais festius, parcs, museus, teatres, etc.) i comportar-s'hi adequadament (amb respecte, interès, contribuint a la netedat, evitant degradació, fent cas dels avisos, gaudint del lloc i del moment...).</p> <p>11.2. Utilitzar les convencions adients en les relacions socials (salutacions, presentacions, exposició d'opinions, desigs i queixes...).</p> <p>11.3. Entendre que les normes es fan per regular la convivència.</p> <p>11.4. Respectar les normes de convivència (en el centre escolar, a la família, a la via pública, en les activitats de temps lliure).</p>	<p>11.5. Mantenir un comportament cívic (respectar els objectes, guardar respecte, no cridar l'atenció).</p> <p>11.6. Entendre que les normes es fan per regular la convivència, i que es poden canviar democràticament (quan canvia el context que les feia adequades i necessàries).</p> <p>11.7. Respectar les normes de convivència, entenent les raons de la seva vigència, acceptant les conseqüències del seu incompliment i els beneficis del seu compliment, i participar activament en la seva concreció.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Observació. Sap exposar les seves opinions i sentiments? Respecta les normes de convivència? Debats. Exemple: Per què hi ha normes? Per què s'han de complir? Què passa si no es compleixen? Qüestionaris. Les preguntes poden ser les mateixes d'abans, juntament amb les altres. Redactar una queixa per escrit.
COMPETÈNCIA 12: Respectar i defensar el patrimoni cultural propi, històricoartístic i mediambiental		
<p>12.1. Argumentar i justificar la necessitat de conservació del patrimoni (paisatge, boscos, muntanyes, platges, jardins, monuments, etc.).</p> <p>12.2. Conèixer les manifestacions significatives d'art propi i d'altres cultures.</p>	<p>12.3. Apreciar i respectar el patrimoni (cultural, històricoartístic, mediambiental), tant el propi com el del conjunt de la humanitat.</p> <p>12.4. Identificar els estils artístics principals (romànic, gòtic, renaixement, barroc, modernista, etc.).</p> <p>12.4. Apreciar els valors estètics de les obres d'art, de disseny, de productes tecnològics...</p>	<ul style="list-style-type: none"> Observació. Per exemple en una situació de debat en temes com: Els monuments (Què són? Per què cal conservar-los? S'hi poden fer pintades?). Proves escrites. Exemple: característiques del romànic, el gòtic, el renaixement, el barroc, modernisme, etc. Per què cal conservar els boscos? Treballs de classe o de curs i portafolis. Els temes poden ser com els anteriors.
DIMENSIO: PENSAMENT SOCIAL		
COMPETÈNCIA 13: Acceptar el fet que hi pot haver punts de vista diferents sobre un mateix esdeveniment, fenomen o problema		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVALUACIÓ
<p>13.1. Utilitzar fonts d'informació (orals, escrites, audiovisuals), de manera autònoma o per indicació, per estar ben informat, formar-se una opinió, i saber què cal fer.</p> <p>13.2. Analitzar críticament les informacions dels diferents mitjans (televisió, anuncis, revistes, pel·lícules, llibres, testimonis orals...).</p> <p>13.3. Adonar-se que hi pot haver diferents punts de vista d'un mateix fet, fenomen o problema, i que allò que hom pensa no és el que ha de pensar tothom.</p>	<p>13.4. Usar de manera habitual i autònoma fonts d'informació diverses (preguntant, consultant documents, premsa, Internet, bases de dades, fullets informatius, publicitat, etc.).</p> <p>13.5. Destriar allò que és rellevant, saber fer preguntes sobre la realitat, qüestionar-se allò que es veu per intentar comprendre-ho.</p> <p>13.6. Valorar el fet d'estar ben informat i interessar-se per recollir informacions (variades i objectives) sobre allò que interessa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Observació de com hi pot haver diferents punts de vista sobre un mateix tema en un debat sobre temes com el terrorisme, la immigració, la globalització, etc. Treballs de classe o de curs. Per exemple, analitzar una notícia, una pel·lícula, un programa de televisió. Portafolis. Sobre temes d'actualitat per analitzar-

	13.7. Utilitzar de manera apropiada les tecnologies de la comunicació i la informació. 13.8. Contrastar el que hom pensa amb el que pensen els altres (companys i adults) per assegurar la comprensió i per prevenir i resoldre conflictes.	ne les causes: la crisi d'Israel i Palestina.
COMPETÈNCIA 14: Copsar intencions, causes i conseqüències, per explicar fets i problemes socials		
14.1. Reflexionar sobre situacions de la pròpia vida i explicar-les a partir d'alguns antecedents. 14.2. Adonar-se del pes dels diversos factors que poden influir en una situació. 14.3. Preveure conseqüències (positives o negatives) derivades de determinats comportaments.	14.4. Diferenciar les dades objectives (fets observables) de la seva possible explicació i interpretació subjectiva. 14.5. Prendre consciència de la responsabilitat dels actes propis. 14.6. Identificar causes, conseqüències i motivacions en determinats fets històrics de rellevància i en l'explicació de situacions i problemes socials del present. 14.7. Preveure conseqüències derivades de la realització de determinats comportaments o de la presa de determinades decisions.	<ul style="list-style-type: none"> Observació en situacions de simulació o debat. Exemple: Conseqüències del comportament propi (en situacions de violència, consum de drogues, vandalisme...).
COMPETÈNCIA 15: Utilitzar la crítica com a eina positiva		
15.1. Argumentar i entendre raons a favor i en contra de determinats comportaments.	15.2. Qüestionar la realitat immediata i pensar si podria ser d'una altra manera. 15.3. Utilitzar la crítica constructiva per canviar el que no agrada, aportant solucions i alternatives. 15.4. Usar la crítica (a l'hora de comprar un producte, davant la publicitat, per jutjar els continguts i missatges dels mitjans de comunicació, etc.). 15.5. Valorar i acceptar la crítica com a instrument per al canvi i la millora personal.	<ul style="list-style-type: none"> Observació en situació de dinàmica de grup: debat, assemblea, treball en grup, etc.
DIMENSÍO: ESPAI I TEMPS		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVALUACIÓ
COMPETÈNCIA 16: Orientar-se en l'espai		
16.1. Orientar-se respecte a punts de referència i als punts cardinals. 16.2. Utilitzar plànols i mapes (per localitzar llocs, itineraris, interpretar les llegendes convencionals).	16.3. Orientar-se en espais desconeguts. 16.4. Emprar el plànols i atlas (del metro, ciutat, comarca, país) per desplaçar-se o dissenyar itineraris. 16.5. Saber localitzar i situar els elements geogràfics en diferents tipus de mapes i plànols.	<ul style="list-style-type: none"> Proves escrites. Exemple: Situar llocs sobre mapes muts, traçar un itinerari sobre un mapa o plànol per arribar a un lloc, etc.

COMPETÈNCIA 17: Descriure elements geogràfics de l'espai pròxim i llunyà		
<p>17.1. Identificar i descriure els principals elements geogràfics (relleu, clima, xarxa hidrogràfica, vegetació, fauna, paisatges, demografia) del propi municipi, comarca i país.</p> <p>17.2. Identificar i descriure l'activitat econòmica (formes de treball, professions, producció) del propi municipi, comarca i país.</p>	<p>17.3. Establir relacions geogràfiques (entre característiques del relleu, aigües, clima, paisatge) i els problemes que hi sorgeixen a causa de la intervenció humana.</p> <p>17.4. Reconèixer les principals variables socioeconòmiques, demogràfiques, tecnològiques... que influeixen en la vida quotidiana i en el desenvolupament dels pobles.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Proves escrites. Exemples: Sectors professionals de la comarca; relacionar el clima amb la situació geogràfica. • Treballs de classe o de curs. Per exemple: el relleu de Catalunya i el clima, la xarxa hidrogràfica i el consum de l'aigua.
COMPETÈNCIA 18: Conèixer moments clau de la història		
<p>18.1. Utilitzar de manera correcta diferents unitats de mesura del temps.</p> <p>18.2. Identificar i expressar amb correcció nocions temporals referides a esdeveniments personals.</p> <p>18.3. Reconèixer la presència a Catalunya de pobles que hi han deixat empremta.</p> <p>18.4. Conèixer i descriure esdeveniments clau de la història de Catalunya i d'Espanya com a poble.</p>	<p>18.5. Definir amb correcció nocions temporals de simultaneïtat, successió, durada..., referides a esdeveniments històrics.</p> <p>18.6. Ordenar cronològicament fets del passat.</p> <p>18.7. Conèixer i definir les etapes convencionals de la història.</p> <p>18.8. Conèixer fets rellevants de la història mundial, d'Espanya, de Catalunya, comparar-los i explicar les possibles relacions.</p> <p>18.9. Descriure els grans canvis i conflictes mundials, especialment els de rellevància per entendre el món actual.</p> <p>18.10. Definir els principals problemes del present i reaccionar-hi de manera sensible.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Proves escrites. Els primer pobladors de Catalunya; aportacions dels romans; la Marca Hispànica; la conquesta de Mallorca per Jaume I; el Decret de Nova Planta; la Setmana Tràgica, etc. • Treballs de classe o de curs. Exemple: Traçar una línia on es representen els anys en mil·límetres (aproximadament) i situar-hi moments importants de la història. • Proves objectives. Exemple: Qui va conquerir Mallorca? Quan va ser la Revolució Francesa? • Portafolis sobre temes i notícies actuals per referir-ho a la història.

Àmbit laboral

L'àmbit laboral no disposa d'una àrea curricular explícita en tot l'ensenyament obligatori. Si busquéssim les àrees o les assignatures més properes, ens hauríem de situar en els cicles formatius, en l'àrea de formació i orientació laboral. A l'ESO trobaríem, més o menys explícitament, l'orientació professional dins de la tutoria. Tot i que l'àmbit laboral expressa dimensions que tenen una particular relació amb l'àmbit social, pensem que la situació de la nostra societat, en general, i el mercat de treball, en particular, en aquests inicis del segle XXI, són prou complexos, determinants del futur de les comunitats i variats com per merèixer la dedicació d'un àmbit específic.

La nostra percepció de l'àmbit laboral s'emmarca en les categories ideològiques del món llatí, que entén el treball com un recurs necessari per poder viure plenament i realitzar-se com a persona, desenvolupar les pròpies capacitats, col·laborar des del propi lloc de treball a construir una societat millor i un món més habitable per a tots.

Les competències laborals, des de l'educació primària, les entenem com aquelles actituds i habilitats que cal desenvolupar i que pertanyen a la vida i a la realització personal dels integrants de la comunitat, perquè en tot moment els nens i adolescents se sentin part integral del món dels adults, els quals exerceixen tasques i rols segons els seus desigs, aptituds, interessos i valors. Ja des de petits, els serà necessari conèixer instruments i persones, saber l'existència d'unes determinades professions, reflexionar sobre la seva manera de ser i d'interactuar en societat.

En aquest recull de competències de l'àmbit laboral es contempen cinc grans dimensions:

- **Habilitats personals i selecció del lloc de treball**
- **Drets i deures**
- **Qualitat**
- **Avaluació**
- **Promoció**

Mentre que les dues primers dimensions són molt específiques del món laboral, les altres tres són més generalistes, qualitatives i, per tant, més fàcilment transferibles, tot i que tenen també una particular rellevància en aquest àmbit.

Pel que fa referència als criteris de gradació entre primària i secundària en l'àmbit laboral, assenyalem que els primers anys de l'ensenyament primari se centren més en el treball d'adquisició d'actituds i hàbits. La formació global de l'alumne/a requereix assolir un cert nivell de competències des de l'ensenyament primari i no deixar l'adquisició de les competències laborals per a l'últim curs de l'ESO, previ a una possible inserció laboral.

LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES DE L'ÀMBIT LABORAL	
Dimensió: HABILITATS PERSONALS I SELECCIÓ DEL LLOC DE TREBALL	
1	Conèixer i valorar les pròpies habilitats enfront del món laboral.
2	Saber llegir les ofertes de treball.
3	Redactar textos oferint-se per a un lloc de treball (<i>currículum vitae</i>).
4	Saber presentar-se en buscar feina.
5	Analitzar les condicions laborals.
Dimensió: DRETS I DEURES	
6	Conèixer els drets i els deures dels treballadors.
7	Conèixer les normes d'higiene i de seguretat laboral.
Dimensió: QUALITAT	
8	Reconèixer i valorar la feina ben feta.
9	Conèixer la manera de presentar una feina ben acabada.
10	Valorar les innovacions que puguin millorar la realització d'un treball.
Dimensió: AVALUACIÓ	
11	Avaluar el propi treball.
12	Avaluar el treball realitzat en equip.
Dimensió: PROMOCIÓ	
13	Valorar la projecció de les pròpies fites professionals a mitjà termini i a llarg termini.

DIMENSIÓ: HABILITATS PERSONALS I SELECCIÓ DEL LLOC DE TREBALL		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVALUACIÓ
COMPETÈNCIA 1: Conèixer i valorar les pròpies habilitats enfront del món laboral		
1.1. Valorar el coneixement dels aspectes positius i les possibilitats d'èxit que té cadascú. 1.2. Reconèixer les diferents habilitats dels companys de classe per tal de facilitar el coneixement propi. 1.3. Mostrar-se tal com és, amb naturalitat.	1.4. Conèixer el perfil de les pròpies habilitats valorant de la mateixa manera els aspectes racionals, emocionals i socials. 1.5. Conèixer les capacitats personals que voldria desenvolupar. 1.6. Valorar les qualitats personals útils per al grup. 1.7. Valorar els aspectes positius i d'èxit de cadascú. 1.8. Respectar i valorar el fet que els altres siguin diferents. 1.9. Acceptar els aspectes negatius propis amb visió positiva i perspectives de superació i canvi. 1.10. Valorar el coneixement de camins i vies de millora per a l'itinerari personal d'inserció laboral.	<ul style="list-style-type: none"> • Davant una llista de qualificatius, tria dels que l'alumne/a cregui que expressen millor les seves capacitats, els que cregui que té més assolits. • Donada una llista de capacitats o habilitats, selecció de les que són més específiques dels seus companys i dels grups de treball de la classe. • Enunciació i argumentació de les capacitats pròpies.
COMPETÈNCIA 2: Saber llegir les ofertes de treball		
2.1. Saber identificar una oferta de treball.	2.2. Conèixer de manera general diferents tipus d'ofertes de treball. 2.3. Conèixer les característiques bàsiques de les ofertes de treball. 2.4. Saber buscar les fonts d'informació, les ofertes de treball (premsa, Internet, borses de treball...) 2.5. Saber relacionar alguns esdeveniments socials que poden implicar per si mateixos un possible mercat laboral.	<ul style="list-style-type: none"> • Simulació d'una orientació urbana en un professional que busca feina. Ex. Imagina que ets un administratiu, busques feina i llegeixes les ofertes de treball a Internet, a la premsa. Quina tries? Per què la tries?... Pensa quins plànols has de consultar, quines guies necessites, institucions que et poden orientar.... • Disseny d'un anunci d'una oferta de treball, segons uns requisits donats.
COMPETÈNCIA 3: Redactar textos oferint-se per a un lloc de treball (<i>Curriculum vitae</i>)		
3.1. Escriure en un ordre determinat les dades personals i experiències viscudes.	3.2. Redactar i presentar el propi currículum (<i>curriculum vitae</i>). 3.3. Redactar cartes comercials amb continguts de presentació o d'ofertament de serveis.	<ul style="list-style-type: none"> • Redacció del propi currículum. Valoració de l'estructura, la disposició del text, l'ortografia, la sintaxi, l'ordenació dels paràgrafs, la rellevància de les dades... • Davant d'una oferta de treball, selecció del currículum més adient d'entre tots els presentats. • Redacció de cartes de presentació i de demanda de feina argumentant el contingut (metacognició).
COMPETÈNCIA 4: Saber presentar-se en buscar feina		

<p>4.1. Saber presentar-se a si mateix atenent a l'objectiu que es pretén en cada cas.</p> <p>4.2. Saber adreçar-se a cada persona tenint en compte les pautes de comunicació segons els moments, les circumstàncies, l'edat, el càrrec (to de veu, vocabulari, gestos...).</p>	<p>4.3. Saber presentar-se de maneres diferents segons les persones, les circumstàncies... tot comprnent que l'aspecte personal, l'actitud adoptada i l'expressió verbal emprada formen part d'aquesta habilitat.</p> <p>4.4. Saber dur a terme una entrevista senzilla de selecció de personal, aplicant les pautes de comunicació verbal i no verbal apreses.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Simulació d'una entrevista. Valorar-ne: la composició, el llenguatge verbal i no verbal, la capacitat de mantenir el diàleg, evitant els monosíl·labs... • Descripció dels elements més importants que s'han de tenir en compte en una entrevista de selecció de personal.
<p>COMPETÈNCIA 5: Analitzar les condicions laborals</p>		
<p>5.1. Conèixer en cada cas els requisits materials necessaris per dur a terme en bones condicions una tasca encomanada (llum per a l'estudi, positura adient en la taula de treball, comoditat del lloc, ventilació dels espais tancats, pes adequat i equilibrat a la motxilla, atenció a la circulació viària...).</p>	<p>5.2. Mesurar el grau de dificultat de la tasca que s'ha d'assumir i la seva relació amb les habilitats i capacitats pròpies.</p> <p>5.3. Identificar les clàusules de què consta un contracte.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Davant d'unes fotos o il·lustracions d'obriers, administratius, operaris... en els respectius llocs de treball, anàlisi de les condicions de treball correctes, incorrectes... (postura, llums, fums, sorolls...). • L'alumne/a disposa de la còpia d'un contracte en què es considera que hi ha algunes clàusules injustes. Anàlisi de les clàusules del contracte esmentat, descobrint les que són injustes o errònies. • Redacció de clàusules que s'han d'incorporar en un contracte de treball. • Anàlisi de les condicions de treball a l'escola.
<p>DIMENSÍO: DRETS I DEURES</p>		
<p>COMPETÈNCIA 6: Conèixer els drets i els deures dels treballadors</p>		
<p>PRIMÀRIA</p>	<p>SECUNDÀRIA</p>	<p>PAUTES D'AVAUACIÓ</p>
	<p>6.1. Conèixer el reglament de règim intern del centre escolar.</p> <p>6.2. Conèixer els drets i deures que comporta el fet de signar un contracte com a treballador/a d'una empresa.</p> <p>6.3. Tenir un coneixement general dels drets i deures dels treballadors d'una empresa.</p> <p>6.4. Conèixer globalment les funcions dels sindicats.</p> <p>6.5. Tenir un coneixement general de les normatives de riscos laborals de diferents àmbits o sectors.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Control escrit amb aquest tipus de preguntes: Què és un sindicat? Per a què serveix? Assenyala dues normatives que parlin dels riscos laborals. Què és l'RRRI d'un Centre?

COMPETÈNCIA 7: Conèixer les normes d'higiene i de seguretat laboral		
<p>7.1. Conèixer la normativa de prevenció, seguretat i higiene escolar.</p> <p>7.2. Seguir les pautes d'execució d'un treball i evitar conductes que poden implicar un perill personal i/o del grup o instal·lació, tant en les activitats que es fan a l'interior del recinte escolar com en les que es porten a terme a l'exterior del centre.</p>	<p>7.3. Seguir les normes de prevenció, higiene i seguretat del centre escolar en cadascuna de les seves activitats, tant en les que es fan dins el recinte com en les que es porten a terme a l'exterior del centre, no solament evitant tota conducta que pugui comportar un perill, sinó també essent capaç de preveure les situacions de risc i adoptant les mesures que garanteixen la seguretat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Avaluació del grau de coneixement i seguiment de les normes de seguretat en la simulació d'evacuació del centre escolar, quan l'ocasió es presenti. • Simulació d'accions de treball, tenint en compte els requisits de seguretat laboral.
DIMENSÍO: QUALITAT		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVALUACIÓ
COMPETÈNCIA 8: Reconèixer i valorar la feina ben feta		
<p>8.1. Distingir les tasques i treballs enlestits dels que no estan acabats o bé no responen al tema o objectius demanats.</p> <p>8.2. Fer la feina segons les instruccions donades.</p> <p>8.3. Valorar l'esforç per millorar les tasques encomanades.</p> <p>8.4. Gaudir de la satisfacció de la feina ben feta.</p>	<p>8.5. Reconèixer els treballs ben fets, valorant-ne el contingut, la presentació, el procés d'elaboració, els recursos emprats, les consultes realitzades...</p> <p>8.6. Distingir en el compliment de la feina ben feta, la que té un valor afegit (iniciativa, innovació, aportació personal, aportació del grup...).</p> <p>8.7. Valorar la revisió de les tasques acomplertes, analitzant els aspectes que es poden millorar.</p> <p>8.8. Ser conscient de la importància de fer bé la feina, tant en el món escolar com en el laboral.</p> <p>8.9. Ser exigent amb si mateix/a en el procés d'adquisició i consolidació dels aprenentatges.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Anàlisi, en un treball donat, dels elements que cal tenir en compte per considerar-lo ben fet. • Observació per part del mestre/a de les actituds que l'alumne/a mostra en el dia a dia davant la feina, servint-se d'una graella d'observació. • Correcció del treball d'un altre company/a atenent a les pautes d'execució donades.
COMPETÈNCIA 9: Conèixer la manera de presentar una feina ben acabada		
<p>9.1. Conèixer la manera correcta de presentar treballs acomplerts de diferents àmbits, tant en el seu contingut com en la presentació que correspongui a cada cas</p> <p>9.2. Identificar alguns documents senzills del món de l'empresa.</p> <p>9.3. Identificar les característiques de diferents feines senzilles ben realitzades.</p> <p>9.4. Repassar les tasques, els deures, els aprenentatges... i no donar-los per acabats o assolits fins que no continguin tots els elements requerits.</p>	<p>9.5. Conèixer més d'una manera de presentar els treballs acomplerts dels diferents àmbits, tenint en compte el contingut, la presentació i el temps fixat per al lliurament de la feina sol·licitada.</p> <p>9.6. Conèixer diferents maneres de presentar documents diversos del món empresarial.</p> <p>9.6. Distingir, entre diferents feines presentades, la que és més adient amb relació a l'objectiu fixat, essent capaç de justificar-ho en cada cas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realització de manera diferent i correcta d'una determinada feina que ja es considera ben acabada. • Anàlisi de diverses feines fetes sobre un mateix tema argumentant els aspectes de qualitat de cadascuna.
COMPETÈNCIA 10: Valorar les innovacions que puguin millorar la realització d'un treball		

<p>10.1. Valorar els aspectes que millorin la realització dels treballs encomanats (presentació, ordre de l'exposició, rigor en el mètode, riquesa en el vocabulari...).</p> <p>10.2. Tenir l'hàbit de preguntar i consultar els dubtes que van sorgint en els nous aprenentatges.</p>	<p>10.3. Valorar tots els recursos que puguin millorar la realització d'un treball, sobretot el coneixement de les innovacions tècniques i metodològiques que poden perfeccionar la realització d'una tasca encomanada.</p> <p>10.4. Fer propostes de millora i innovació de processos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Observació per part del mestre/a, en una graella de registre, de les expressions verbals i no verbals (gestos, somriures, expressions verbals...) que impliquin valoració de les innovacions en la realització d'un treball. • Realització d'un treball aportant innovacions pròpies, a més a més dels requisits previs.
DIMENSIO: AVALUACIO		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVLUACIO
COMPETÈNCIA 11: Avaluar el propi treball		
<p>11.1. Donar exemples de proves d'autoavaluació.</p> <p>11.2. Explicar què és l'avaluació i l'autoavaluació.</p>	<p>11.3. Valorar el propi procés d'aprenentatge, així com els trets més característics de la pròpia personalitat.</p> <p>11.4. Conèixer els mecanismes d'avaluació d'una tasca realitzada.</p> <p>11.5. Avaluar tant les tasques pròpies com les dels companys.</p> <p>11.6. Valorar el coneixement dels aspectes personals que comporten més dificultat per a l'alumne/a mateix/a i per als altres.</p> <p>11.7. Entendre l'autoavaluació com a part fonamental del propi creixement maduratiu i professional.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Qüestionari d'autoavaluació. • Descripció argumentada dels errors i encerts amb relació a un treball fet.
COMPETÈNCIA 12: Avaluar el treball realitzat en equip		
<p>12.1. Valorar la tasca realitzada en grup, la qualitat del resultat aconseguit i el grau d'implicació de cadascun dels seus components.</p> <p>12.2. Indicar els aspectes positius i negatius aconseguits en finalitzar un treball en equip.</p>	<p>12.3. Valorar la tasca realitzada en grup, la qualitat del resultat aconseguit, l'adequació dels recursos emprats, el grau d'implicació de cadascun dels seus components i el temps invertit en el procés, és a dir, saber analitzar la tasca duta a terme per un equip de treball.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Graella d'observació del treball propi i del dels altres, amb preguntes d'avaluació: Us heu reunit totes les hores assenyalades? Heu perdut el temps parlant d'altres coses? Heu lliurat la feina en els terminis assenyalats? Heu fet bé la part del treball a què cadascun us havíeu compromès? Heu discutit en grup el treball realitzat? • Cada alumne/a emplena la graella de tots. Després es discuteix en el grup i s'elabora una sola graella del que es creu l'avaluació del grup.

DIMENSIO: PROMOCIO		
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA	PAUTES D'AVUACIO
COMPETÈNCIA 13: Valorar la projecció de les pròpies fites professionals a mitjà termini i a llarg termini		
13.1. Valorar el fet de començar a pensar què li agradaria ser de gran.	13.2. Valorar el fet d'arribar a expressar un itinerari formatiu laboral de futur en finalitzar l'ESO, amb referència a un objectiu personal (incloure-hi les alternatives possibles, així com les activitats de polivalència).	<ul style="list-style-type: none"> • Redacció: Imagina una jornada teva de treball quan siguis gran (projecció professional). • Elaboració del propi itinerari de formació i d'inserció laboral amb alternatives.

Àmbit de les TIC

En el context de l'actual societat de la informació, les TIC tenen una importància rellevant també en el món educatiu, per diverses raons. En primer lloc, les TIC han esdevingut un aprenentatge indispensable per a tot ciutadà/ciudadana, i és en aquest sentit que es parla de l'alfabetització digital. La iniciativa "eLearning" de la UE promou que al final del 2003 tot l'alumnat que acaba l'ensenyament obligatori surti amb una adequada "cultura digital". També cal una cultura audiovisual, ja que vivim en un món on cada vegada són més freqüents i tenen més importància els missatges audiovisuals: televisió, multimèdia...

Les TIC han esdevingut una eina que facilita la realització de múltiples treballs a la comunitat educativa: gestió d'institucions, elaboració de materials didàctics, instrument didàctic... La integració de les TIC en el conjunt de les eines educatives permet la millora dels processos d'ensenyament i aprenentatge i també de gestió dels centres. Cal, doncs, que tot el professorat pugui fer servir les TIC, que no poden quedar reduïdes a un camp d'especialització només per a determinats formadors.

Les TIC són també un instrument que facilita la formació permanent al llarg de tota la vida. No només ofereixen noves funcionalitats amb un gran potencial per a la innovació educativa, sinó que també permeten desenvolupar nous entorns d'aprenentatge virtual, sistemes de teleformació, que alliberen els estudiants de les limitacions de la distància geogràfica i dels horaris fixos de classe que imposen els sistemes presencials. A més a més, les TIC tenen la capacitat d'actuar com un mitjà que possibilita una determinada política social compensatòria, ja que poden contribuir poderosament a la igualtat d'oportunitats en permetre acostar l'aprenentatge a la llar i al treball o a poblacions disperses i aïllades.

Finalment, podem dir que les TIC són un canal formatiu paral·lel, font de múltiples aprenentatges informals per part dels estudiants, especialment a través de la televisió i d'Internet. Cal que l'escola també aprofiti aquest canal formatiu i consideri i ordeni tots aquests coneixements que els estudiants han assolit pel seu compte.

És per tot això que s'ha vist la necessitat de definir unes competències bàsiques en les TIC que permetin assegurar a tot l'alumnat, al final de la seva escolarització obligatòria, la possibilitat d'actuar amb destresa en la societat de la informació i de desenvolupar-s'hi sense restriccions significatives.

S'han fixat cinc dimensions per a les competències bàsiques de l'àmbit:

- **Els sistemes informàtics (hardware, xarxes, software)**
- **El sistema operatiu**
- **Ús d'Internet**
- **Ús de programes bàsics**
- **Actituds necessàries amb les TIC**

Les dues primeres pretenen facilitar els coneixements generals indispensables per enfrontar-se amb èxit a les TIC. La tercera dimensió està centrada en l'ús d'Internet, el mitjà d'informació i comunicació que ha esdevingut ja indispensable en la nostra societat. La quarta incideix en l'ús d'aquells programes que cal conèixer per actuar sense por davant d'un ordinador: el processador de textos, l'editor gràfic, el full de càlcul i la base de dades. Finalment, en l'última dimensió hem pres en consideració el vessant ètic, que cal no deixar de banda en qualsevol activitat educativa.

La gradació entre primària i secundària afecta a la dificultat i complexitat de les competències bàsiques de l'àmbit, la qual cosa és més evident en les dues primeres dimensions o en la tercera, com es podrà comprovar en el llistat que ve a continuació.

LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES DE L'ÀMBIT DE LES TIC	
Dimensió: ELS SISTEMES INFORMÀTICS (HARDWARE, XARXES, SOFTWARE)	
1	Conèixer els elements bàsics de l'ordinador i les seves funcions.
2	Instal·lar programes (seguint les instruccions de la pantalla o del manual).
Dimensió: EL SISTEMA OPERATIU	
3	Conèixer la terminologia bàsica del sistema operatiu (arxiu, carpeta, programa...).
4	Guardar i recuperar la informació en l'ordinador i en diferents suports (disquet, disc dur, carpetes...).
5	Realitzar activitats bàsiques de manteniment del sistema (antivirus, còpies de seguretat, eliminar informació innecessària...).
Dimensió: ÚS D'INTERNET	
6	Usar els navegadors d'Internet (navegar, emmagatzemar, recuperar, classificar i imprimir informació).
7	Utilitzar els cercadors per localitzar informació específica a Internet.
8	Enviar i rebre missatges de correu electrònic, organitzar la llibreta d'adreces i saber adjuntar arxius.
9	Usar responsablement les TIC com a mitjà de comunicació interpersonal en grups (xats, fòrums...).
Dimensió: ÚS DE PROGRAMES BÀSICS	
10	Usar un processador de textos per redactar documents, emmagatzemar-los i imprimir-los.
11	Usar un editor gràfic per fer dibuixos i gràfics senzills i emmagatzemar i imprimir el treball.
12	Usar un full de càlcul (fer càlculs senzills, ajustar el format, emmagatzemar i imprimir).
13	Usar una base de dades (fer-hi consultes i introduir-hi dades).
Dimensió: ACTITUDS NECESSÀRIES AMB LES TIC	
14	Controlar el temps que es dedica a l'entreteniment amb les TIC i el seu poder d'addicció.
15	Desenvolupar una actitud oberta, responsable i crítica davant les aportacions de les noves tecnologies (continguts, entreteniment...).

DIMENSÍO: ELS SISTEMES INFORMÀTICS (HARDWARE, XARXES, SOFTWARE)	
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA
COMPETÈNCIA 1: Conèixer els elements bàsics de l'ordinador i les seves funcions	
1.1. Localitzar i identificar els elements físics bàsics de l'ordinador: pantalla, teclat, ratolí, unitats de disc. 1.2. Conèixer les funcions dels elements bàsics de l'ordinador. 1.3. Conèixer i localitzar els interruptors d'un ordinador i de la seva impressora: obrir, tancar, reiniciar (reset). 1.4. Conèixer les funcions i l'ús dels principals pulsadors del teclat (tecles de desplaçament, <Ctrl>, <Alt>, <Esc>, <AltGr>, <Return>, <F1>, teclcs multicaràcter...).	1.5. Distingir entre elements de hardware i de software. 1.6. Conèixer les unitats de les magnituds relacionades amb els elements bàsics d'un ordinador: velocitat, memòria... 1.7. Diferenciar ordinadors considerant aspectes com la capacitat, velocitat, connexió en una xarxa, cost... 1.8. Aplicar procediments alternatius per desbloquejar, reiniciar i tancar l'ordinador. 1.9. Conèixer les combinacions de teclcs més habituals (accés a les opcions de menú, processadors de textos).
COMPETÈNCIA 2: Instal·lar programes (seguint les instruccions de la pantalla o del manual)	
	2.1. Instal·lar un programa de manera guiada amb les degudes precaucions. 2.2. Considerar els requeriments del programa que es vol instal·lar en relació amb les capacitats de l'ordinador.
DIMENSÍO: EL SISTEMA OPERATIU	
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA
COMPETÈNCIA 3: Conèixer la terminologia bàsica del sistema operatiu (arxiu, carpeta, programa...)	
3.1. Conèixer els elements bàsics representatius de l'escriptori: icones, barra d'eines. 3.2. Distingir entre programes, documents i carpetes i reconèixer les seves icones. 3.3. Conèixer els elements bàsics de les finestres.	3.4. Diferenciar entre el software del sistema operatiu i les altres aplicacions informàtiques. 3.5. Utilitzar adequadament la terminologia relacionada amb el sistema operatiu.
COMPETÈNCIA 4: Guardar i recuperar la informació en l'ordinador i en diferents suports (disquet, disc dur, carpetes...)	
4.1. Conèixer les característiques de les unitats d'emmagatzematge (discos durs interns i portàtils, disquets, CD-ROM, DVD gravables...) 4.2. Explorar, localitzar i recuperar els arxius d'una unitat d'emmagatzematge. 4.3. Copiar, moure, crear i esborrar arxius de les unitats d'emmagatzematge. 4.4. Crear carpetes (directoris) i anomenar-les d'acord amb el seu contingut.	4.5. Utilitzar programes específics per gravar informació en diversos suports (disquet, CD-ROM, DVD...) 4.6. Estructurar les carpetes d'una unitat d'emmagatzematge. 4.7. Utilitzar funcions d'esborrar, copiar, tallar i enganxar per moure i organitzar les carpetes.
COMPETÈNCIA 5: Realitzar activitats bàsiques de manteniment del sistema (antivirus, còpies de seguretat, eliminar informació innecessària...)	
5.1. Reconèixer l'existència o inexistència d'una protecció antivirus en un ordinador. 5.2. Utilitzar adequadament la paperera de reciclatge del sistema.	5.3. Realitzar sistemàticament còpies de seguretat de les aplicacions informàtiques i restaurar-les quan sigui necessari. 5.4. Eliminar amb precaució els arxius innecessaris i desinstal·lar els programes que s'han deixat d'utilitzar. 5.5. Utilitzar i actualitzar habitualment les proteccions antivirus.
DIMENSÍO: ÚS D'INTERNET	
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA

COMPETÈNCIA 6: Usar els navegadors d'Internet (navegar, emmagatzemar, recuperar, classificar i imprimir informació)	
6.1. Accedir a llocs web teclejant l'adreça URL en la barra d'adreces o seleccionant-la en una llista d'enllaços favorits.	6.3. Organitzar una llista d'enllaços (marcadors o favorits) mitjançant carpetes.
6.2. Utilitzar les funcions bàsiques del navegador: avançar/retrocedir, historial, aturar, actualitzar, reconèixer hipervincles, imprimir informació...	6.4. Recuperar informació textual i tot tipus d'elements d'una pàgina web.
COMPETÈNCIA 7: Utilitzar els cercadors per localitzar informació específica a Internet	
7.1. Conèixer i utilitzar els cercadors (de pàgines web, imatges...) més usuals.	7.2. Realitzar cerques avançades utilitzant filtres amb múltiples paraules clau i algun operador lògic.
	7.3. Deducir per la descripció de l'enllaç i la mateixa adreça l'interès i rellevància de l'enllaç.
COMPETÈNCIA 8: Enviar i rebre missatges de correu electrònic, organitzar la llibreta d'adreces i saber adjuntar arxius	
8.1. Conèixer el format de les adreces de correu i els camps que inclou un missatge.	8.5. Organitzar la llibreta d'adreces.
8.2. Enviar i rebre missatges de correu electrònic i adjuntar-hi fitxers.	8.6. Organitzar els missatges de les safates de correu electrònic.
8.3. Gestionar els missatges en les safates de correu electrònic.	8.7. Conèixer les diferents formes d'accedir al correu electrònic (webmail, programa de correu específic).
8.4. Utilitzar la llibreta d'adreces per afegir contactes i seleccionar destinataris.	
COMPETÈNCIA 9: Usar responsablement les TIC com a mitjà de comunicació interpersonal en grups (xats, fòrums...)	
9.1. Conèixer el procediment per accedir als fòrums telemàtics.	9.3. Usar de forma responsable les eines telemàtiques d'intercanvi i comunicació grupal (missatges SMS, correu electrònic, fòrums).
9.2. Respectar les opinions dels participants en un fòrum telemàtic valorant positivament la diversitat.	9.4. Aprofitar les eines telemàtiques d'intercanvi i comunicació grupal per participar en treballs col·laboratius.
DIMENSIÓ: ÚS DE PROGRAMES BÀSICS	
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA
COMPETÈNCIA 10: Usar un processador de textos per redactar documents, emmagatzemar-los i imprimir-los	
10.1. Distingir entre obrir i crear un document.	10.9. Obrir un document existent i guardar-lo amb un altre nom.
10.2. Crear un document, escriure-hi un text simple i emmagatzemar-lo.	10.10. Configurar una pàgina (mida, orientació) i els seus paràmetres d'impressió.
10.3. Obrir un document i imprimir-lo.	10.11. Usar encapçalaments i peus de pàgina en els documents i numerar els fulls.
10.4. Conèixer la terminologia bàsica dels editors de textos (format de lletra, paràgraf, marges...).	10.12. Conèixer la terminologia dels editors de textos (taules, numeració i vinyetes, notes).
10.5. Utilitzar les funcions de seleccionar, tallar, copiar i enganxar un fragment de text.	10.13. Utilitzar les funcions de seleccionar, tallar, copiar i enganxar entre diferents documents.
10.6. Proporcionar diversos atributs a un text i modificar-los.	10.14. Realitzar una cerca dins d'un document.
10.7. Inserir imatges, símbols i altres elements gràfics en un document.	10.15. Inserir gràfics en un document.
10.8. Utilitzar les opcions bàsiques del corrector ortogràfic.	10.16. Ajustar imatges i gràfics en un document.
	10.17. Conèixer les limitacions de les eines de correcció ortogràfica.
	10.18. Utilitzar la funció de sinònims.

COMPETÈNCIA 11: Usar un editor gràfic per fer dibuixos i gràfics senzills i emmagatzemar i imprimir el treball	
11.1. Conèixer les principals eines d'un editor gràfic (pinzell, omplir, línies, formes...) i fer un dibuix senzill. 11.2. Guardar un dibuix realitzat i editar-lo de nou en un altre moment. 11.3. Imprimir el dibuix realitzat.	11.4. Seleccionar, copiar i enganxar elements d'un dibuix mostra per elaborar un dibuix nou. 11.5. Modificar els atributs d'una imatge: mesura, resolució...
COMPETÈNCIA 12: Usar un full de càlcul (fer càlculs senzills, ajustar el format, emmagatzemar i imprimir)	
	12.1. Conèixer la terminologia bàsica sobre fulls de càlcul: diferenciar entre files, columnes i cel·les. 12.2. Reconèixer les dades i les fórmules de les cel·les, distingint les dades introduïdes de les calculades automàticament a partir de fórmules. 12.3. Conèixer els possibles gràfics que permet realitzar un full de càlcul. 12.4. Modificar el format de presentació d'un full de càlcul (format de les cel·les, inserir files o columnes...) 12.5. Afegir i modificar dades i fórmules en un full de càlcul. 12.6. Crear un full de càlcul, guardar-lo i imprimir-lo.
COMPETÈNCIA 13: Usar una base de dades (fer-hi consultes i introduir-hi dades)	
13.1. Consultar bases de dades senzilles: enciclopèdies, altres. 13.2. Reconèixer les bases de dades i discriminar-les d'altres programes i documents.	13.3. Distingir diferents tipus de bases de dades. 13.4. Conèixer i identificar les funcions i els elements estructurals de les bases de dades: taules, camps i registres. 13.5. Consultar bases de dades de tot tipus utilitzant les seves utilitats específiques (ajudes, filtres, formularis...) 13.6. Introduir dades en una base mitjançant un formulari i respectant el format recomanat en cada camp.
DIMENSIO: ACTITUDS NECESSÀRIES AMB LES TIC	
PRIMÀRIA	SECUNDÀRIA
COMPETÈNCIA 14: Controlar el temps que es dedica a l'entreteniment amb les TIC i el seu poder d'addicció	
14.1. Distingir entre l'ús normal d'un joc o entreteniment relacionat amb les TIC i una dedicació de temps excessiva. 14.2. Tenir un cert control del temps de l'ús dels jocs i altres entreteniments que proporcionen les TIC.	14.3. Ser conscient del poder d'addicció dels jocs i d'altres entreteniments relacionats amb les TIC i conèixer les conseqüències que poden derivar-se d'una dedicació de temps excessiva. 14.4. Organitzar el temps adequadament, compatibilitzant l'entreteniment amb les TIC i les altres activitats personals.
COMPETÈNCIA 15: Desenvolupar una actitud oberta, responsable i crítica davant les aportacions de les noves tecnologies (continguts, entreteniment...)	

<p>15.1 Conèixer les normes de cortesia i correcció en la comunicació per la xarxa.</p> <p>15.2. Tenir una actitud oberta davant les TIC i manifestar disposició per utilitzar els seus recursos en l'àmbit escolar i personal.</p> <p>15.3. Conèixer els riscos i conseqüències de descarregar software il·legal.</p> <p>15.4. Actuar amb prudència en l'ús de les TIC: procedència dels missatges de correu, arxius crítics...</p>	<p>15.5. Valorar críticament les possibilitats i inconvenients que ofereixen les noves tecnologies i les repercussions que tenen en la vida quotidiana.</p> <p>15.6. Identificar en el contingut de les pàgines missatges que puguin ser considerats discriminatoris per raó de sexe, raça...</p> <p>15.7. Identificar i evitar activitats molestes i/o il·legals associades a l'ús de les TIC.</p> <p>15.8. Actuar amb prudència en l'ús de les TIC: conèixer eines i tècniques per protegir els programes de l'ordinador, verificar la procedència i fiabilitat dels arxius que es reben, en especial aquells que sol·liciten permís per instal·lar <i>pluggins</i> o altres complements.</p>
--	---

Àmbit de l'educació artística

¿Són els ensenyaments artístics bàsics i essencials per comprendre l'entorn, desenvolupar-se de manera autònoma i ser capaç d'interrelacionar-se amb els altres? ¿Podem definir unes capacitats i competències artístiques necessàries i útils per a la vida quotidiana de tota la població? Aquest és el primer dubte que se'ns planteja. No endebades, en el seu origen, les competències bàsiques naixien com una necessitat d'incorporar al món laboral joves amb una preparació que els permetés absorbir i assumir els constants canvis i exigències del mercat del treball i que els evités de caure en la marginalitat laboral i, conseqüentment, social per falta d'aquests recursos bàsics. Si limitem la perspectiva de les competències bàsiques a la simple supervivència social i material de l'individu, a la imprescindible necessitat de poder treballar i conviure sense conflictes amb l'entorn, aleshores probablement qualsevol altre tipus de competència sigui sobrera. Si entenem que en el món actual la identitat d'un mateix passa per la comprensió d'un entorn on els missatges visuals, els llenguatges corporals, els estímuls sonors són presents de manera aclaparadora, si entenem que capacitats com la creativitat, la sensibilitat, el gaudi són essencials per a la convivència, el progrés i l'exercici dels drets personals, si creiem que a través de la música, del teatre i de la dansa podem interrelacionar grups i persones heterogenis fent-los compartir un mateix objectiu, aleshores no cal cap pregunta. La vivència de l'experiència artística serà una competència essencial per desenvolupar, més enllà de la supervivència social, les capacitats més intrínsecament humanes.

Hem identificat, doncs, les competències bàsiques que, pel que fa referència als ensenyaments artístics (música, visual i plàstica, dansa i teatre), tots els nois i noies haurien d'haver adquirit acabada la seva escolaritat obligatòria.

Hem dividit les competències bàsiques de l'àmbit en tres dimensions:

- **Comprensió artística:** inclou aquelles competències de caràcter essencialment cognitiu, les habilitats cognitives, és a dir, aquells sabers que calen a l'individu per poder entendre més bé el seu entorn així com per ser capaç d'interrelacionar-se amb el context cultural i històric en què viu.
- **Expressió artística:** comprèn aquelles habilitats mínimes, aquelles tècniques que cada llenguatge artístic ens aporta i que ens permeten expressar-nos i comunicar-nos amb els altres més enllà de la relació i comunicació verbal.
- **Actitud davant el fet artístic present en la societat:** inclou aquells aspectes de comportament social dels individus que poden fer justament de les manifestacions artístiques unes eines magnífiques per a l'aprenentatge permanent de la convivència en societat.

LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES DE L'ÀMBIT DE L'EDUCACIÓ ARTÍSTICA	
Dimensió: COMPRENSIÓ ARTÍSTICA	
1	Conèixer aspectes bàsics de la cultura musical al llarg de la història.
2	Identificar aspectes musicals bàsics (instruments, estils, elements musicals, escriptura musical...).
3	Conèixer els llenguatges visuals i les seves característiques bàsiques al llarg de la història.
4	Identificar els diferents gèneres i estils teatrals així com els elements que intervenen en una producció dramàtica.
5	Reconèixer diferents estils de dansa.
Dimensió: EXPRESSIÓ ARTÍSTICA	
6	Interpretar música i expressar sentiments musicalment.
7	Expressar plàsticament idees i sentiments tot utilitzant tècniques diverses.
8	Expressar-se i comunicar-se a través de la dramatització.
9	Coordinar els moviments del cos a partir de la dansa.
Dimensió: ACTITUD DAVANT EL FET ARTÍSTIC PRESENT EN LA SOCIETAT	
10	Manifestar una actitud d'interès i respecte davant de qualsevol manifestació artística que es produeix en la nostra societat.
11	Apreciar la utilitat de les noves tecnologies aplicades a la creativitat artística.
12	Considerar i valorar el propi cos com un instrument de manifestació artística.

DIMENSÍO: COMPRESIÓ ARTÍSTICA
COMPETÈNCIA 1: Conèixer aspectes bàsics de la cultura musical al llarg de la història
<p>1.1. Conèixer els referents històrics de la cultura musical del propi país així com els trets més significatius de la història de la música, la seva evolució i autors.</p> <p>1.2. Conèixer un repertori de cançons tradicionals del propi país, d'arreu del món i d'autor.</p> <p>1.3. Conèixer un repertori significatiu d'audicions musicals de diferents estils, èpoques i autors.</p> <p>1.4. Comprendre les diferents funcions de la música en la nostra societat.</p>
COMPETÈNCIA 2: Identificar aspectes musicals bàsics (instruments, estils, elements musicals, escriptura musical...)
<p>2.1. Conèixer i identificar diferents instruments i agrupacions musicals.</p> <p>2.2. Conèixer la diversitat del fenomen musical: estils, gèneres, formes musicals...</p> <p>2.3. Reconèixer, en una audició, els diferents elements musicals: melodia, ritme, timbre, l'estructura, textura, i elements expressius i dinàmics.</p> <p>2.4. Conèixer els elements bàsics de l'escriptura musical (pentagrama, notació, valors rítmics, compàs...).</p>
COMPETÈNCIA 3: Conèixer els llenguatges visuals i les seves característiques bàsiques al llarg de la història
<p>3.1. Identificar els elements bàsics del llenguatge visual: forma, textura, color, mida...</p> <p>3.2. Identificar les característiques visuals i estructurals de les imatges: punt de vista, perspectiva, enquadrament, forma-fons, línia i traç.</p> <p>3.3. Identificar els llenguatges visuals i entendre els seus missatges (pintura, escultura, arquitectura, cinema, disseny, fotografia...).</p> <p>3.4. Conèixer i identificar les diferents tècniques utilitzades en la realització d'obres i objectes plàstics (oli, aquarel·la, collage, baixrelleu, modelat, litografia, gravat...).</p> <p>3.5. Reconèixer les obres i estils més representatius de la història de l'art (romànic, gòtic, clàssic...).</p>
COMPETÈNCIA 4: Identificar els diferents gèneres i estils teatrals així com els elements que intervenen en una producció dramàtica
<p>4.1. Reconèixer els diferents gèneres dramàtics (teatre, òpera, ballet, etc.).</p> <p>4.2. Reconèixer diferents gèneres i estils teatrals (clàssic, contemporani, musical...).</p> <p>4.3. Reconèixer els diferents elements que intervenen en una producció dramàtica (interpretació, escenografia, direcció, vestuari, il·luminació...).</p>
COMPETÈNCIA 5: Reconèixer diferents estils de dansa

- 5.1. Reconèixer els diferents gèneres i estils de dansa (clàssica, tradicional, contemporània).
- 5.2. Conèixer les danses pròpies del país.

DIMENSÍO: EXPRESSIÓ ARTÍSTICA

COMPETÈNCIA 6: Interpretar música i expressar sentiments musicalment

- 6.1. Cantar, individualment i col·lectiva, amb un treball adient de veu i cos.
- 6.2. Improvisar un acompanyament rítmic amb un instrument o qualsevol material sonor.
- 6.3. Expressar musicalment, amb la veu o un instrument, emocions, sentiments i vivències.
- 6.4. Interpretar música, individualment i col·lectivament, amb algun instrument musical (flauta, teclat, instrumental Orff, etc.).
- 6.5. Interpretar partitures senzilles amb la veu o un instrument.

COMPETÈNCIA 7: Expressar plàsticament idees i sentiments tot utilitzant tècniques diverses

- 7.1. Reproduir gràficament (de manera més o menys simple) la realitat observada.
- 7.2. Aplicar els elements fonamentals del llenguatge visual i plàstic: línia, superfície, llum, color, textura, volum i espai.
- 7.3. Experimentar i treballar amb diferents tècniques (aquarel·la, oli, modelatge, collage).
- 7.4. Escollir els materials, eines i instruments en relació amb una determinada tècnica.
- 7.5. Expressar, gràficament o plàsticament, idees, fets, narracions, vivències i sentiments.
- 7.6. Expressar una idea de manera creativa (trencant estereotips).

COMPETÈNCIA 8: Expressar-se i comunicar-se a través de la dramatització

- 8.1. Utilitzar el teatre com a mitjà d'expressió i comunicació.
- 8.2. Representar personatges a través de la dramatització.

COMPETÈNCIA 9: Coordinar els moviments del cos a partir de la dansa

- 9.1. Ballar algunes danses tradicionals del propi país així com alguns balls històrics i moderns.
- 9.2. Manifestar una correcta coordinació i harmonia de moviments.
- 9.3. Elaborar coreografies senzilles a partir d'una determinada idea, música o argument.

DIMENSÍO: ACTITUD DAVANT EL FET ARTÍSTIC PRESENT EN LA SOCIETAT

COMPETÈNCIA 10: Manifestar una actitud d'interès i respecte davant de qualsevol manifestació artística que es produeix en la nostra societat

- 10.1. Mostrar capacitat d'atenció i escolta davant les diferents manifestacions musicals.
- 10.2. Mostrar predisposició per a l'observació i valorar la importància dels elements visuals i plàstics de l'entorn immediat.
- 10.3. Valorar l'expressió corporal i la dansa com a vehicle de comunicació i manifestació d'afectivitat.
- 10.4. Respectar les obres d'art, els seus autors i les cultures que les generen.
- 10.5. Mostrar sensibilitat i interès vers les diferents manifestacions artístiques (música, dansa, teatre, cine, arquitectura, museus, exposicions...) presents a la societat.
- 10.6. Apreciar les qualitats estètiques dels missatges en els mitjans de comunicació i en l'entorn immediat.
- 10.7. Tenir criteri propi davant de les diferents manifestacions artístiques.
- 10.8. Adquirir l'hàbit de consum cultural i gaudir-ne.

COMPETÈNCIA 11: Apreciar la utilitat de les noves tecnologies aplicades a la creativitat artística

- 11.1 Apreciar la utilitat de les noves tecnologies aplicades a la creativitat artística (música, disseny, animació, fotografia...).

COMPETÈNCIA 12: Considerar i valorar el propi cos com un instrument de manifestació artística

- 12.1. Tenir consciència de la pròpia veu com a instrument de comunicació i cuidar-la a través d'uns bons hàbits i higiene.
- 12.2. Tenir consciència i respecte del propi cos i dels hàbits posturals i de moviment.
- 12.3. Valorar la participació pròpia i aliena i la consciència del treball en grup en la realització d'activitats artístiques.

Àmbit de l'educació física

Les activitats físiques basades principalment en el domini del cos i del moviment no únicament promouen habilitats concretes per a la millora corporal sinó que es converteixen en un instrument essencial en la formació integral (física, cognitiva i socioafectiva) de la persona.

Com a àrea de coneixement inserida en els currículums de les etapes de l'educació primària i secundària, l'educació física està basada en els continguts de procediments (habilitats), que han d'ésser interioritzats cognitivament (conceptes) i valorats en relació amb els altres, la qual cosa implica responsabilitat personal i social (actituds, valors i normes) de l'alumnat.

Per tant, igual que s'ha fet amb les altres àrees curriculars, ens hem de preguntar què és el que tots els joves han de dominar en el camp de l'educació física per poder desenvolupar-se en la vida al final de l'ensenyament obligatori, als 16 anys. Donar resposta a aquest interrogant és l'objectiu de la identificació de les competències bàsiques en educació física, que han estat dividides en quatre dimensions:

- **Activitat física i entrenament**
- **Expressió corporal**
- **Salut**
- **Oci**

Les dues primeres dimensions corresponen al cos epistemològic de l'àrea, mentre que les dues darreres tenen sentit en el marc més global de l'educació. Així, i atès el caràcter transversal que per definició tenen les competències bàsiques, algunes de l'àmbit d'educació física coincidiran amb les d'altres àmbits, com el de l'educació artística i el tecnicocientífic.

LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES DE L'ÀMBIT D'EDUCACIÓ FÍSICA	
Dimensió: ACTIVITAT FÍSICA I ENTRENAMENT	
1	Conèixer les possibilitats del propi cos i exercitar-les adequadament.
2	Mantenir un entrenament bàsic per a l'activitat física.
Dimensió: EXPRESSIÓ CORPORAL	
3	Participar en balls i danses com a mitjà de relació social i integració comunitària.
4	Comunicar-se, a la vida quotidiana, mitjançant el llenguatge corporal.
Dimensió: SALUT	
5	Valorar la pràctica habitual de les activitats físicoesportives com a factor beneficiós per a la salut.
6	Assolir hàbits higiènics i alimentaris per obtenir una bona qualitat de vida.
7	Conèixer i aplicar les primeres actuacions en el cas de lesions que puguin produir-se durant la pràctica de les activitats físicoesportives.
Dimensió: OCI	
8	Utilitzar els jocs i esports com a mitjà de relació amb els altres, valorant positivament l'ocupació del temps lliure, l'esforç i la capacitat de superació.
9	Practicar activitats en el medi natural comportant-s'hi respectuosament.

DIMENSIÓ: ACTIVITAT FÍSICA I ENTRENAMENT
COMPETÈNCIA 1: Conèixer les possibilitats del propi cos i exercitar-les adequadament
1.1. Acceptar el propi cos amb les seves possibilitats, tot respectant les diferències entre companys i companyes. 1.2. Aplicar les pròpies possibilitats motrius en relació amb els altres, amb diferents objectes i en diversos medis. 1.3. Aconseguir autonomia en l'exercitació de la pròpia condició física.
COMPETÈNCIA 2: Mantenir un entrenament bàsic per a l'activitat física
2.1. Realitzar un escalfament adequat d'acord amb l'activitat física que s'hagi de practicar. 2.2. Saber nedar.
DIMENSIÓ: EXPRESSIÓ CORPORAL
COMPETÈNCIA 3: Participar en balls i danses com a mitjà de relació social i integració comunitària
3.1. Saber ballar.
COMPETÈNCIA 4: Comunicar-se, a la vida quotidiana, mitjançant el llenguatge corporal
4.1. Exercitar la comunicació interpersonal a la vida quotidiana mitjançant el coneixement i la utilització del llenguatge corporal.
DIMENSIÓ: SALUT
COMPETÈNCIA 5: Valorar la pràctica habitual de les activitats fisicoesportives com a factor beneficiós per a la salut
5.1. Realitzar habitualment activitat física valorant la regularitat i l'esforç. 5.2. Aplicar tècniques bàsiques de respiració i relaxació per reduir les tensions psicofísiques i afavorir l'autocontrol en situacions quotidianes i esportives.
COMPETÈNCIA 6: Assolir hàbits higiènics i alimentaris per obtenir una bona qualitat de vida
6.1. Identificar els aspectes bàsics d'una alimentació equilibrada considerant la pràctica de l'activitat física. 6.2. Assolir les millors postures i accions motrius per al desenvolupament de les activitats diàries. 6.3. Conèixer les repercussions negatives del consum de drogues, alcohol i tabac.
COMPETÈNCIA 7: Conèixer i aplicar les primeres actuacions en el cas de lesions que puguin produir-se durant la pràctica de les activitats fisicoesportives
7.1. Conèixer i aplicar els primers auxilis en cas d'accident.
DIMENSIÓ: OCI
COMPETÈNCIA 8: Utilitzar els jocs i esports com a mitjà de relació amb els altres, valorant positivament l'ocupació del temps lliure, l'esforç i la capacitat de superació

8.1. Valorar la pràctica de l'activitat física com una forma agradable d'ocupació del temps lliure.   8.2. Participar en activitats lúdiques i esportives mitjançant el treball en equip per assolir metes compartides.   8.3. Apreciar el caràcter sociocultural dels esdeveniments esportius i respectar tots els que formen part d'aquesta manifestació esportiva.

<p>COMPETÈNCIA 9: Practicar activitats en el medi natural comportant-s'hi respectuosament</p>
--

9.1. Aprofitar les possibilitats que ofereix l'entorn proper per a la realització d'activitats d'oci i de compensació de la rutina diària.

Referències bibliogràfiques

- Commission des Communautés Européennes (1995). *Livre Blanc sur l'éducation et la formation. Enseigner et apprendre: vers la société cognitive*. Luxembourg: Office des publications officielles de communautés européennes.
[Traducció castellana: *Libro blanco sobre la educación y la formación. Enseñar y aprender: hacia la sociedad cognitiva*. Luxemburgo: Oficina de Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas.]
- Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu (2002). *Conferència Nacional d'Educació 2000-2002. Debat sobre el sistema educatiu català. Conclusions i propostes* Barcelona: Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya.
[<http://www.gencat.es/cne/index.html>]
[Hi ha també un CD-ROM: *Conferència Nacional d'Educació 2000-2002. Memòria i documentació*. Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya]
- Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu (2003). *Estudi. Competències bàsiques en les tecnologies de la informació i la comunicació* (febrer 2003).
<http://www.gencat.net/ense/csda/tic.ht>
- Departament d'Ensenyament (2000). *Identificació de les competències en l'ensenyament obligatori*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- OCDE (2002). Organisation for Economic Co-operation and Development (2002). *Definition and Selection of Competencies (DeSeCo): Theoretical and Conceptual Foundations: Strategy Paper*:
http://www.statistik.admin.ch/stat_ch/ber15/desecco/desecco_strategy_paper_final.pdf
- PISA (2000). *La medida de los conocimientos y destrezas de los alumnos. La evaluación de la lectura, las matemáticas y las ciencias en el Proyecto Pisa 2000*. Madrid: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.